

02
2 0 1 5

UTVÄRDERING AV SVENSKT BISTÅND - EN KARTLÄGNING

Expertgruppen för biståndsanalys

Utvärdering av svenskt bistånd - en kartläggning

Rapport 2015:2

Expertgruppen för biståndsanalys (EBA)

This report can be downloaded free of charge at www.eba.se

This work is licensed under the Creative Commons Attribution 4.0 International License. To view a copy of this license, visit <http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

ISBN: 978-91-88143-04-4

Printed by Elanders Sverige AB

Stockholm 2015

Cover design by Julia Demchenko

Innehållsförteckning

Förord.....	1
Sammanfattning	3
Summary	8
Varför en kartläggning av biståndsutvärderingar?	13
Vem utvärderar svenskt bistånd?.....	16
Svenska organisationers utvärderingar av biståndsinsatser 2013.....	18
Utvärdering och kostnader.....	23
Utvärdering och transparens	25
Hur utvärderas Sidas bistånd?	28
Vem beställer utvärderingar – och Var?.....	29
Vem genomför utvärderingar av Sidas bistånd?	32
Vad utvärderades i Sidas bistånd 2013?.....	35
På vilket sätt utvärderades Sidas bistånd 2013?	39
När utvärderades Sidas bistånd 2013?.....	44
Varför genomförs utvärderingar?	45
Hur utvärderas multilateralt bistånd?	47
Vem utvärderar multilateralt bistånd?	47
Övriga utvärderingsorgan.....	52
Samordnande nätverk.....	54

EU:s utvärderingsarbete.....	56
Slutsatser och lärdomar för framtiden.....	58
Frågor för ytterligare studier	61
Referenser.....	62
Bilaga 1- genomförande och metod.....	64
Bilaga 2- funna svenska biståndsutvärderingar 2013	68
Bilaga 3- förfrågan genomförda utvärderingar.....	87

Förord

Så länge Sverige har bedrivit internationellt utvecklingsbistånd har detta bistånd också utvärderats. Däremot har formerna för utvärdering både varierat och diskuterats ivrigt över åren. Ska biståndets utförare ansvara för utvärderingsverksamheten eller ska den vara extern? Vilken typ av utvärderingar ska genomföras och i vilket syfte?

När Sveriges riksdag beslutade om politiken för global utveckling 2003 lade man också fast att det ska finnas en extern utvärderingsfunktion för biståndet. Några år senare inrättades en fristående myndighet för detta, SADEV, med placering i Karlstad. Men efter sex års verksamhet beslutade regeringen att lägga ned myndigheten. Det beslutet föranledde en omfattande diskussion, såväl i riksdagen som i media. Utvärdering är väsentlig, den bör genomföras av oberoende utvärderare och hålla hög kvalitet, framhölls det.

I januari 2013 bildades så Expertgruppen för biståndsanalys (EBA) som en fristående kommitté med uppdraget att ”beställa, sammanställa, genomföra och kommunicera utvärderingar, analyser och studier om biståndets genomförande, resultat och effektivitet”. Av förklarliga skäl blev det stort fokus på EBA. Av debatten som fördes i media kunde man till och med få intryck av att få eller inga utvärderingar gjordes så länge EBA inte levererade några. Det finns dock en lång rad andra aktörer som utvärderar svenskt bistånd.

Hur EBAs roll bör se ut beror på vad dessa andra aktörer gör, var behovet av lärdomar och kunskaper om det svenska biståndet är som störst och var EBA med sin specifika arbetsmodell kan bidra mest.

I all utvärderingsverksamhet behövs utgångspunkter att jämföra mot (”baselines”). Kunskapen om hur det svenska biståndet utvärderas har tidigare inte varit systematiskt sammanställt. Inte minst för att tydligt definiera sin egen roll behövde EBA därför kartlägga hur det svenska biståndet utvärderas. Vem beställer och vem genomför utvärderingar? Hur är utvärderingsverksamheten organiserad? Vilken typ av utvärderingar genomförs?

Den kartläggning som redovisas i denna rapport utgör ett första steg i att systematisera kunskapen om hur svenskt bistånd utvärderas. Med denna kartläggning som bas är det vår förhoppning att ytterligare studier kan göras – över tid för att klarlägga hur utvärderingsverksamheten utvecklas och mer djuplodande för att besvara frågor om kvalitet och relevans i utvärderingsverksamheten.

EBA har själv för avsikt att fortsätta detta arbete i efterföljande studier och i seminarieverksamhet.

Denna kartläggning ger i sig inte alla de svar som behövs. Studien omfattar ett enda år – 2013 – vilket gör det svårt att dra generella slutsatser. Den är dessutom i långa stycken en kvantitativ kartläggning över hur många utvärderingar som gjorts, var och av vem. Vid sidan av den kvantitativa beskrivningen bör fler frågor belysas. Analyserna bör också gå djupare in i utvärderingarnas innehåll än vad som är möjligt med en kvantitativ ansats. Hur är det exempelvis med kvaliteten och därmed användbarheten i de utvärderingar som görs? Vilken är och bör utvärderingars funktion vara inom det svenska biståndet? Hur lär sig biståndets aktörer från utvärderingar?

Sett i detta perspektiv blir kartläggningen intressant för samtliga aktörer inom det svenska systemet för utvärdering av bistånd, liksom för beslutsfattare inom biståndet. Kompletterar de olika aktörerna varandra på ett ändamålsenligt sätt? Finns det uppdrag eller funktioner som faller mellan stolar? Hur bör det i så fall hanteras?

Kartläggningen har genomförts av Mats Hårsmar och Markus Burman vid EBA:s kansli. Kanslichef Sonja Daltung har varit ordförande för den referensgrupp som kvalitetssäkrat arbetet.

Stockholm, Juni 2015

Lars Heikensten
Ordförande

Sammanfattning

Utvärdering är viktigt i internationellt bistånd. Orsakerna är flera. En viktig skillnad mellan internationellt bistånd och annan offentligt finansierad verksamhet är att biståndet genomförs i andra länder. Det innebär att biståndets mottagare saknar direkta vägar att påverka beslut om hur pengar fördelas och används. Biståndets brukare har inte rösträtt i svenska val, de har inte rätt att överklaga svenska myndigheters beslut och de har små möjligheter att delta i svensk offentlig debatt. Svenska skattebetalare har, å andra sidan, begränsade möjligheter att följa hur biståndsmedel används och vilka resultat de leder till. Med andra ord: såväl lärande som ansvarsutkrävande försvåras av geografiska avstånd och verksamhetens organisering.

I denna studie kartläggs utvärderingen av det svenska biståndet under 2013. Kartläggningen kan delas in i tre delar. För det första har vi fått tillgång till de utvärderingar som Sida och Sidas samarbetspartners genomförde detta år. För det andra har vi frågat de viktigaste aktörerna i svenskt bilateralt bistånd, vid sidan av myndigheten Sida, hur många utvärderingar de har låtit genomföra under 2013. Slutligen har vi genomfört en enklare kartläggning av utvärderingar i de multilaterala organ, samt EU, som erhållit betydande finansiering från svensk biståndsbudget.

Kartläggningen visar på att det är en mängd olika aktörer inblandade i utvärderingen av det svenska biståndet. Flertalet utvärderar sina egna biståndsinsatser, men det förekommer också flera externa granskare.

Det bilaterala biståndet

Kartläggningen har funnit 267 utvärderingar som gjorts av svenskt bilateralt bistånd under 2013. Av dessa 267 utvärderingar beställdes 176 utvärderingar av olika svenska organisationer utanför Sida. En numerärt stor andel av biståndsutvärderingarna inriktas mot organisationers egna biståndsinsatser.

Enligt beräkningar i kartläggningen görs i genomsnitt en utvärdering per 165 miljoner förmedlade kronor av det bilaterala bistånd som kanaliseras genom Sida. Om man antar att insatser i genomsnitt har en löptid på 3,5 år, och att 2013 var ett representativt

utvärderingsår innebär detta att verksamhet motsvarande omkring hälften av allt svenskt bilateralt bistånd någon gång utvärderas.

Varför utvärderas bilaterala insatser?

Den typ av motiv som nära nog genomgående anges i uppdragsbeskrivningar framtagna av Sida och Sidas samarbetspartners för att genomföra en utvärdering är det instrumentella. Utvärderingar motiveras formellt utifrån något operativt syfte och då oftast att de ska utgöra underlag för kommande beslut. I ett mindre antal fall anges motivet vara ett bredare lärande ("upplysande" motiv) och i lika många fall beskrivs även någon form av ansvarsutkrävande som motiv bakom utvärderingen.

Vad utvärderas?

När det gäller Sidas bilaterala biståndsinsatser och de utvärderingar som beställts av antingen Sida eller Sidas samarbetspartners så speglar utvärderingarna i stort biståndets bredare geografiska spridning. De enskilda ambassader som beställt flest utvärderingar 2013 är ambassaderna i Bolivia, Kenya, Georgien samt Bosnien. Andelen utvärderingar i Central- och Östeuropa, i Latinamerika och i Mellanöstern och Nordafrika var också större än dessa regioners andelar av det bilaterala biståndet. Det verkar inte finnas något starkt samband mellan antalet decentraliserade utvärderingar och storleken på biståndet till enskilda länder, vare sig mätt i finansiella termer eller i antalet insatser år 2013.

Merparten av utvärderade insatser var relativt sett mindre insatser och objekt för utvärderingen var oftast program, projekt eller strategier. Om man ser till de utvärderingar som behandlar utförd verksamhet, och rensar bort tematiska utvärderingar, var kostnaden för de insatser som utvärderades under 2013 i genomsnitt 20,7 Mkr/år. Medianvärdet för storleken på de utvärderade insatserna var samtidigt 6,5 Mkr/år, vilket visar att merparten av de utvärderade insatserna var relativt sett mindre insatser.

Sidas utvärderingsportfölj återspeglar i hög grad också det svenska biståndets stora fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Även marknadsutveckling och miljö är stora områden både i det svenska biståndet och i utvärderingsportföljen. Stora

svenska biståndsområden som hälsa samt det humanitära biståndet omfattades dock i jämförelsevis låg grad av decentraliserade utvärderingar under 2013.

Hur utvärderas insatserna?

I cirka 70 procent av utvärderingar av Sidas bistånd hänvisar beställarna till OECD/ DACs utvärderingskriterier som grund för det värderingsmoment som ska göras i utvärderingen (Efficiency, Effectiveness, Relevance, Sustainability och Impact). Här finns en tendens att tillämpa alla eller många av OECD-kriterierna samtidigt. Utvärderingsmetoderna definieras ofta – i form av beställningar – i uppdragsbeskrivningen av beställaren.

Långsiktiga effekter (Impact) efterfrågas ofta av beställaren (i cirka två av tre utvärderingar), oftast dock i kombination med att också många andra utvärderingsfrågor ska besvaras. Budgetarna för utvärderingarna är ofta små i relation till vad rigorösa effektutvärderingar kan förväntas kosta. Kartläggningen visar dessutom att Sida (och Sidas samarbetspartners) oftast efterfrågar samma eller ungefär samma form av materialinsamling i olika uppdragsbeskrivningar (kvalitativa metoder dominerar). Utvärderingarna genomförs som regel när insatserna fortfarande pågår eller precis när insatsen avslutas, något som kan försvåra utvärdering av effekter.

Vem utvärderar?

Utvärderingar genomförs oftast av inhyrda konsulter. Minst 165 personer har medverkat som utvärderare i decentraliserade utvärderingar av Sidas bilaterala bistånd 2013. Totalt var ungefär lika många utvärderare bosatta i mottagarländer som i givarländer. Cirka 30 procent av de projektledande utvärderarna var kvinnor och 70 procent män.

För vem genomförs utvärderingarna?

En relativt stor andel av Sidas egna beställda utvärderingar publiceras på hemsidan. Svenska sammanfattningar saknas dock oftast, vilket

talat för att utvärderingarna i första hand ses som verktyg i relationen till lokala aktörer, enskilda projekt och program.

Multilateralt bistånd samt EU-bistånd

Det multilaterala biståndet utvärderas och bedöms genom en lång rad olika initiativ och organisationer och sammanställningen visar att de organisationer som fick mest svenskt stöd 2013 bedrev en intensiv utvärderingsverksamhet. Undantagen är möjligen Afrikanska utvecklingsbanken, organisationer som bedriver humanitär verksamhet, samt UNAIDS. Utvärderingar av multilateralt bistånd sker främst genom att de multilaterala organisationernas egna utvärderingsavdelningar beställer och genomför utvärderingar. De multilaterala utvärderingarna sker dock också decentraliserat på plats i samarbetsländerna. Med ojämna mellanrum tar givare eller ledningar för multilaterala organisationer även initiativ till större oberoende utvärderingar av organisationernas hela verksamhet. Sådana genomfördes till exempel under 00-talet för IFAD och FAO. Dessutom finns flera separata nätverksorganisationer för utvärdering och bedömning av multilaterala organisationers kapacitet. Oftast är det givarländer som tagit initiativ till de separata utvärderingsnätverken.

Eftersom multilaterala organisationer per definition är gemensamma mellan dess medlemsländer kan inte de svenska bidragen särskiljas, annat än i de fall bidragen är direkt öronmärkta för viss insats. Därför behandlar utvärderingarna den verksamhet som svenskt bistånd bidrar till, snarare än det svenska biståndet specifikt.

2,4 miljarder kronor, närmare sju procent av det svenska biståndet, kanaliserades via EU under 2013. Utvärdering av detta EU-bistånd skedde 2013 på två nivåer. Inom DEVCO (EuropeAid Development and Co-operation Directorate-General) finns en central utvärderingsenhet, som ansvarar för strategiska utvärderingar. Den stora mängden utvärderingar – av projekt och program – genomförs dock på plats i samarbetsländerna.

Slutsatser och lärdomar för framtiden

Användningen av inhyrda konsulter i utvärderingen av svenskt bistånd är legio. Detta bidrar till att utvärderingar görs med organisatoriskt oberoende. Samtidigt kan denna praxis ha ett pris i termer av att lärandet i lägre grad riskerar att hamna inom de organisationer som styr och utför biståndet.

Man kan också fråga om det är rimligt att i nästan samtliga utvärderingar ha ambitionen att göra heltäckande bedömningar av insatser? Kan inte lärande även ske genom att man i högre grad utvärderar delasppekter av insatser? Och i de fall man väljer heltäckande utvärderingsperspektiv på insatser – ges det tillräckligt med resurser för att utvärdera med tillräcklig kvalitet? Långsiktiga effekter efterfrågas exempelvis relativt ofta, men då nästan alltid som en bland många utvärderingsfrågor att besvara. Vidare kan diskussionen om effektutvärderingar ses i ljuset av att åtminstone två internationella organisationer beräknat att sådana utvärderingar kostar flera gånger mer än den genomsnittliga kostnaden för utvärderingar som Sida beställer. Dessutom tycks beställaren i förväg styra vilken typ av data som ska inhämtas och vilka metoder som ska användas. Sammantaget kan detta innebära begränsningar för utvärderarna när det gäller att variera och anpassa utvärderingsmetoder och att genomföra sådana effektutvärderingar. Ännu mer krävande är det att besvara frågor om kostnadseffektivitet, eftersom sådana bedömningar utifrån en strikt tolkning förutsätter att man först har klarlagt de långsiktiga effekterna av en insats. En ökad användning av kvalitativa och kvantitativa metoder i kombinationer där nya ansatser i högre grad prövas kunde också bredda perspektiven. En mer anpassad eller öppen styrning av utvärderingars inriktningar skulle kunna öppna för att en större mångfald av metoder (och därmed sannolikt av lärdomar) kommer fram.

Summary

Evaluation is for several reasons key to international development cooperation. An essential difference between international aid and other publicly financed activities is that development cooperation occurs abroad. This implies that aid recipients lack direct means to influence allocation and implementation of aid. Aid users cannot vote in Swedish elections, lack the right to appeal decisions by Swedish authorities and have minimal opportunities to take part in public debates in Sweden. Swedish tax payers have, on the other hand, limited opportunities to monitor the use of aid money and what results they bring. In other words: both learning and holding decision makers to account is complicated by geographical distance and the way activities are organised.

This study maps how Swedish international aid has been evaluated during 2013. The mapping is structured into three sections. The first concerns the evaluations that Sida and collaboration partners of Sida have commissioned this year. The second section is based on a survey where we have asked the most important actors in Swedish bilateral aid, apart from Sida, how many evaluations they have commissioned or undertaken. Finally, we have conducted an exploratory mapping of evaluations in such multilateral organisations and the EU that have channelled substantial amounts of Swedish aid.

The mapping indicates that a vast number of actors are involved in the evaluation of Swedish aid. Most of these actors commission evaluations of their own aid interventions, but there is also external scrutiny taking place.

Bilateral aid

The mapping has found 267 evaluations of Swedish international aid conducted during 2013 (evaluations of aid through the EU or multilateral organisations not included). Of the 267 evaluations found, 176 were commissioned by organisations other than Sida. A vast number of these evaluations concern the interventions undertaken by the organisations themselves, and are not conducted by externally auditing bodies.

Following estimations in the mapping there is on average one evaluation undertaken per every 165 MSEK transferred as aid through Sida. Assuming that each intervention on average runs for 3,5 years and that 2013 was a representative year when it comes to the number of evaluations undertaken, this implies that activities representing around half of all Swedish bilateral aid is evaluated at some point in time.

A relatively large share of the evaluations that Sida has commissioned are published on the Internet, whereas evaluations commissioned by other organisations are published more seldom. Swedish summaries are often missing.

Why are bilateral interventions evaluated?

The kind of motive that almost always is used by Sida and Sidas partner organisations for conducting evaluations is an instrumental one. Evaluations are formally motivated from operational purposes, most often as basis for future decisions. In a smaller number of cases the motive is held to be broader learning, and in a similar number of cases some form of accountability is held up as motive.

What is evaluated?

The evaluations that are commissioned by Sida or Sidas partner organisations broadly reflect the geographical distribution of the Swedish bilateral aid. The individual embassies that have commissioned most evaluations during 2013 are the embassies in Bolivia, Kenya, Georgia and Bosnia. The share of evaluations in Central- and Eastern Europe, in Latin America and in the Middle East and Northern Africa were also larger than the shares of the bilateral aid channelled to these regions. There seems not to be any strong correlation between the number of decentralized evaluations and the size of the aid to respective countries, neither measured in terms of financial terms or in terms of number of evaluations conducted during 2013.

A majority of the evaluated interventions were relatively small and the objects of evaluation were most often program, projects or strategies. If considering evaluations of executed interventions (disregarding thematic evaluations), the costs of evaluated

interventions amounted to 20,7 MSEK on average during 2013. The median cost was simultaneously 6,5 MSEK, which implies that the majority of interventions evaluated were relatively small.

The evaluation portfolio of Sida generally reflects the pronounced focus on democracy, human rights and gender equality characterising Swedish aid. Also marked development and environmental protection are important areas in Swedish aid, as well as in the evaluation portfolio. Major areas within Swedish aid, such as health and humanitarian aid were, on the other hand, relatively less covered by decentralised evaluations during 2013.

How are interventions evaluated?

In approximately 70 percent of the evaluations the commissioners refer to the OECD/DAC evaluation criteria (Efficiency, Effectiveness, Relevance, Sustainability and Impact) when deciding what assessment to be done in the evaluation. There is a tendency to apply all or many of the OECD/DAC criteria simultaneously. Evaluation methodologies are often decided by the commissioner already in the Terms-of-Reference for the evaluation.

Impact assessments are required in two out of three evaluations, most often in combination with vast sets of other evaluation questions to answer. Evaluation budgets are often small in relation to what rigorous impact evaluations cost estimates. The mapping furthermore indicates that Sida and Sidas partners most often request similar or fairly similar methods of data collection in Terms-of-References (qualitative methods are predominant). Evaluations are generally conducted while interventions are still ongoing, or shortly thereafter, which further complicates impact evaluation since these take time to materialize.

Who is evaluating?

The evaluations are most often conducted by commissioned consultants. At least 165 persons have contributed to decentralized evaluations commissioned by Sida during 2013. The number of consultants living in recipient countries was fairly equal to the number of consultants living in donor countries. About 30 percent of team leading evaluators were women, while the remainder were men.

Multilateral aid and aid channeled through the EU

Multilateral aid is evaluated and assessed through a vast number of initiatives and organisations. The study shows that those organisations that received the largest shares of Swedish multilateral aid also ran intensive evaluation work. Exceptions were possibly the African Development Bank, humanitarian aid organisations and UNAIDS. Multilateral aid is primarily evaluated through the organisations' own evaluation units, who commission and conduct evaluations. Multilateral aid is to a vast extent evaluated in a decentralized manner in partner countries. Donors and multilateral organisation managements also initiate larger independent evaluations on an irregular basis. Such evaluations have for instance studied the work of IFAD as well as the FAO during the last decade.

There are in addition a number of separate evaluation networks for the evaluation and assessments of evaluation capacities of multilateral organisations. Such networks have usually been set up based on initiatives from donor countries.

Since multilateral organisations by definition are common to their member countries, the Swedish contributions to their work can normally not be isolated, if not earmarked for specific purposes. Hence, the evaluations are covering activities that Swedish aid is contributing to, rather than Swedish aid specifically.

2,4 MSEK, representing around 7 percent of Swedish aid, was channelled through the EU during 2013. Evaluation of this aid was undertaken at two separate levels. Within DEVCO there is a central evaluation unit, responsible for strategic evaluations. The vast majority of evaluations – of projects and programs – are however conducted in a decentralized way in partner countries.

Conclusions and lessons for the future

In the evaluation of Swedish aid the use of consultants is legion, which contributes to increased organisational independence. However, this practice may at the same time carry a cost in terms of foregone opportunities for learning within the organisations that manage and implement aid, as some experiences and insights may stay with the consultants.

Furthermore, it is valid to ask whether it is a reasonable ambition for most evaluations to assess interventions in their totality? Is it not also possible to learn through the evaluation of aspects of interventions? And, when comprehensive evaluation approaches are chosen – are enough resources allocated for evaluation quality to be upheld? The evaluation of long-term effects is often requested, however almost always as one among many evaluation questions. For the issue of impact evaluation it should also be noted that two international organisations estimate the cost of such evaluations to be many times larger than the average cost of evaluations commissioned by Sida. The commissioner also seems to decide in advance what kind of data and what kind of method to be used in the evaluation. Taken together, this might imply limitations for the evaluator in adapting and varying evaluation methods and to conduct impact evaluations. It is even more demanding to evaluate cost effectiveness, since this in a strict sense requires impacts to be established in advance. Increased applications of combinations of qualitative and quantitative methods could open up new perspectives and approaches. A more adapted and open guidance of evaluations could open up for a larger spectre of methods to be used, probably increasing learning.

Varför en kartläggning av biståndsutvärderingar?

Utvärdering är viktigt i internationellt bistånd. Orsakerna är flera. En viktig skillnad mellan internationellt bistånd och annan offentligt finansierad verksamhet är att biståndet genomförs i andra länder. Det innebär att biståndets mottagare saknar direkta vägar att påverka beslut om hur pengar fördelas och används. Biståndets brukare har inte rösträtt i svenska val, de har inte rätt att överklaga svenska myndigheters beslut och de har små möjligheter att delta i svensk offentlig debatt. Svenska skattebetalare har, å andra sidan, begränsade möjligheter att följa hur biståndsmedel används och vilka resultat de leder till. Med andra ord: såväl lärande som ansvarsutkrävande försvåras av geografiska avstånd och verksamhetens organisering. Internationellt bistånd spänner dessutom över ett ämnesmässigt mycket brett fält. Insatser görs inom flera olika politikområden. Program och projekt som passar en situation är mindre lämpade för andra. Kontexten i samarbetsländerna bör styra, vilket gör den totala uppsättningen av insatser mångfacetterad. Dessutom är flera av de politikområden där biståndet verkar komplexa, vilket gör det svårt att observera och mäta utfall av svenskt bistånd.

Bland annat mot den bakgrunden har utvärdering kommit att få en viktig ställning inom biståndet. Sveriges Riksdag har även beslutat att det ska finnas en oberoende utvärderingsfunktion inom svenskt biståndsförvaltning (Riksdagen, betänkande 2003/04: UU3:180). Trots det framförs med jämna mellanrum krav på ytterligare och förbättrad utvärdering. Ett skäl kan vara att det saknas en sammanställning av omfattningen på utvärderingsverksamheten.

I syfte att göra en sådan sammanställning har vi frågat de viktigaste aktörerna i svenskt bilateralt bistånd, vid sidan av myndigheten Sida, hur många utvärderingar de har låtit genomföra under 2013. Därefter har vi också, utifrån en sammanställning framtagna av Sida, gått igenom ett stort antal decentraliserade utvärderingar som samma år beställts av Sida, eller Sidas partnerorganisationer för att på så sätt kunna sammanställa en bred, övergripande bild avseende vem som utvärderar vad, när och hur. Slutligen har vi genomfört en enklare

kartläggning av utvärderingar i multilaterala organ finansierade med svenskt bistånd.¹

Utvärdering bör tillsammans med insatsplanering och uppföljning utgöra integrerade instrument för att uppnå resultat i biståndet. I denna kartläggning har vi dock begränsat oss till att studera utvärderingar. Vi kartlägger alltså inte uppföljning av insatser.

Kartläggningen tar sin utgångspunkt i att utvärdering är ett centralt instrument för styrning, granskning och lärande inom biståndet. Biståndets beställare behöver kunskap om hur detta instrument fungerar och används. För att styrning, granskning och lärande inom biståndet ska fungera nu och i framtiden behöver olika aktörer i biståndets "utvärderingssystem" (Expertgruppen för biståndsanalys, Sida, UD, Riksrevisionen, Statskontoret m.fl.) en underbyggd bild av rådande utvärderingars inriktning och fokus. Kartläggningen är tänkt som ett led i en sådan kunskapsuppbyggnad. Undersökningen är gjord för år 2013, eftersom detta är det senaste år med tillgång till fullständiga uppgifter om genomförda utvärderingar. Tecken på att 2013 var ett relativt normalt utvärderingsår är jämförelser med hur många utvärderingsrapporter som publicerats övriga år, samt bedömningar gjorda av personer som arbetat med svensk biståndsutvärdering under en längre tid. Att vi studerat ett enstaka år begränsar dock de slutsatser som kan dras. Det vore önskvärt att följa upp denna studie med ett par tre års mellanrum för att se om det sker några förändringar över tid.

Svenska biståndsutvärderingar har studerats tidigare. Fokus har då legat på kvalitet², styrning, form, organisation³, lärande⁴ och på

¹ Våra resultat styrs alltså delvis av vad aktörerna själva bedömer vara utvärderingar. Som vägledning har vi dock vid vår förfrågan bifogat en etablerad definition av utvärdering: "systematic inquiry in to the worth and merit of an object" (Yarbrough et al, 1994). När det gäller Sida har vi utgått från en lista över de utvärderingar som gjordes år 2013 som Sida sammanställt i annat sammanhang. Sida använder sig av OECD-DAC:s definition av utvärdering i verksamheten, vilket är , varför vi valt att även referera till denna definition. OECD:s sekretariat för utvecklingsbistånd, DAC, använder sig av en mer specifik definition för utvärdering inom biståndssektorn: "Utvärdering är en systematisk och objektiv bedömning av pågående eller avslutade projekt, program eller policies vad gäller dess utformning, genomförande och resultat. Syftet är att avgöra hur relevanta och hur väl utförda insatser är vad gäller syfte, utvecklingseffektivitet, genomslag och hållbarhet. En utvärdering ska tillhandahålla information som är trovärdig och användbar, vilken möjliggör lärande inom ramen för både mottagares och givares beslutsfattande" (OECD-DAC 2002, EBA:s översättning.) När vi har gått igenom Sidas utvärderingar har vi dock utgått från den ovan angivna definitionen. Metoden i kartläggningen presenteras närmare i bilaga 1.

² LaGuardia, D. et al (2014); Forss, K. et al. (2008); Forss, K. and Carlsson, J. (1997) och Forss, K. (1994).

summeringar av utvärderingars slutsatser.⁵ Vad denna kartläggning kan bidra med är en bredare, uppdaterad och i huvudsak kvantitativ beskrivning av utvärderingsarbetet i biståndet. Förhoppningsvis kan denna beskrivning utgöra grund för mer fördjupande analyser. Tidigare svenska studier har främst fokuserat på Sida, på bilateralt bistånd och/eller genomförts när utvärderingssystemet i biståndet såg helt eller delvis annorlunda ut. De frågor som ställs i denna kartläggning utgår från tidigare studier och metautvärderingar med fokus på biståndsutvärdering.⁶

Vi har i kartläggningen inte bedömt utvärderingarnas kvalitet. Vi har inte heller studerat hur utvärderingar används. Det innebär att vi inte kan säga om ett stort eller litet antal utvärderingar är bra eller dåligt. För att göra det behöver utvärderingarnas innehåll analyseras närmare.

Kartläggningen inleds genom att vi i kapitel två övergripande beskriver vem som utvärderar svenskt bistånd och i vilken omfattning detta görs. Denna övergripande beskrivning omfattar främst det bilaterala biståndet genom dess olika kanaler. I kapitel tre görs en avgränsning till det bistånd som Sida mer direkt kanaliserar. Fokus ligger här på de utvärderingar som Sida och Sida's samarbetspartners låter genomföra på insatsnivå. För denna underkategori kartlägger vi mer i detalj vem som har beställt och vem som har genomfört utvärderingar. Vidare beskrivs vad utvärderingar inriktas på, samt när hur och varför de genomförs. Kapitel fyra kartlägger en annan underkategori av utvärderingar, nämligen utvärderingar av det multilaterala bistånd och EU-bistånd som Sverige bidrar till. Kapitel fem summerar beskrivningen och anger några frågor som behöver studeras ytterligare.

³ Statskontoret (2012): Utvärdering av svenskt bistånd. En översyn av utvärderingsverksamheten, 2012:17.

⁴ Riksrevisionsverket, (1988) och Sadev (2008)

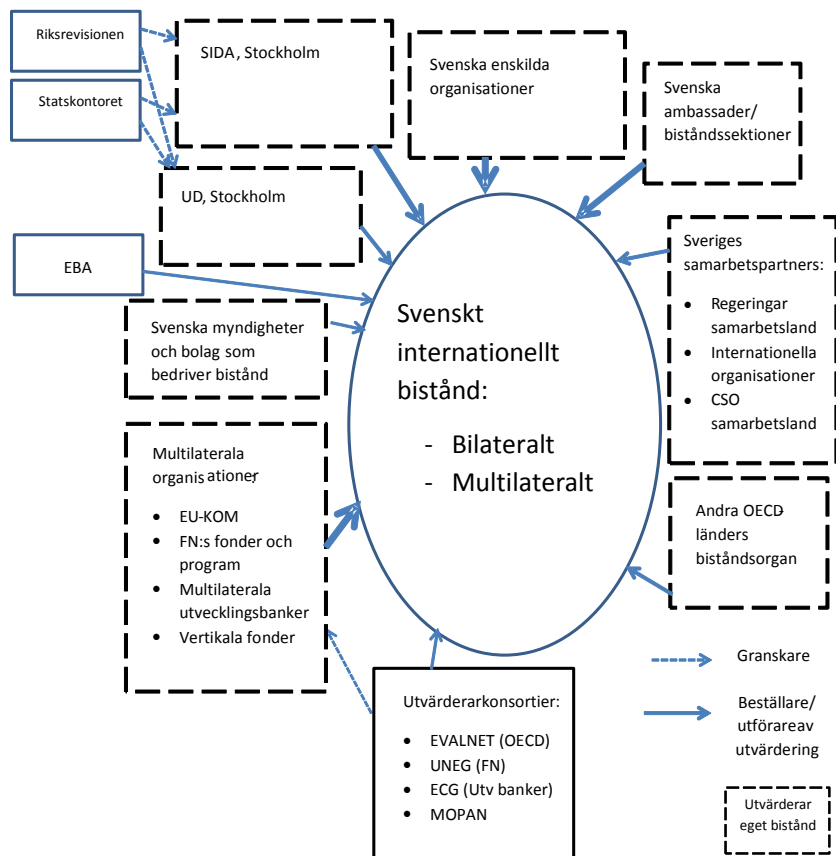
⁵ Exempelvis: Christoplos et al (2013)

⁶ Främst då: Kim Forss and Sara Bandstein (2008) samt Kim Forss, Barbara Befani, Stein-Erik Kruse (2012). Det går inte att göra en "ren" kartläggning i betydelsen värderingsneutral eller fri från perspektiv. De frågor som ställs baseras på tidigare upparbetad kunskap, författarnas erfarenheter etc.

Vem utvärderar svenskt bistånd?

En översikt av vilka aktörer som utvärderar svenskt bistånd ges med följande figur:

Figur 1: Vem utvärderar svenskt bistånd?

Figuren visar på det stora antalet organisationer, organisationstyper och nivåer som är inblandande i utvärderingen av biståndet (i och utanför Sveriges gränser). Ovalen i mitten symboliserar det samlade svenska biståndet, oavsett hur det kanaliseras – genom bilateralt samarbete nation-till-nation; multilateralt stöd till internationella

organisationer; genom organisationer i det civila samhället; eller genom privata företag, EU-kommissionen eller andra aktörer. Boxarna runt ovalen visar vilka aktörer som beställer eller låter utföra utvärderingar. Pilarnas tjocklek indikerar den ungefärliga omfattningen av utvärderingsverksamheten. Utvärderingarna genomförs oftast av inhyrda konsulter, mer sällan av organisationers egen personal. Boxar med streckade ramar visar de aktörer som låter utvärdera "eget" bistånd, medan boxar med heldragna linjer markerar externa utvärderingsfunktioner, dvs aktörer som står vid sidan av och utför eller låter utföra utvärderingar av det bistånd andra genomför. Det gäller bland annat EBA, som har i uppdrag att som fristående statlig kommitté beställa eller genomföra utvärderingar. Ytterligare några aktörer fungerar som externa granskare. Denna granskningsfunktion är markerat med streckade pilar. Granskningarna utförs på uppdrag av riksdag och regering. Riksdagen utvärderar biståndet via Riksrevisionens (och i den mån det förekommer, utrikesutskottets beställda) utvärderingar. För regeringen gör Statskontoret, och låter Utrikesdepartementet göra, utvärderingar av biståndet. Ett stort antal myndigheter och organisationer med säte utanför Sverige är också aktörer i utvärderingssystemet och utvärderar svenskt bistånd. Några exempel är Sidas samarbetspartners (statliga eller icke-statliga organisationer i samarbetsländer) som ibland beställer utvärderingar, ett annat exempel är de multilaterala organisationernas utvärderingar av egna insatser som delvis finansieras av svenskt bistånd.⁷

Ungefär hälften av det svenska biståndet är bilateralt, vilket innebär att det ges nation till nation. Sida ansvarar för denna del av biståndet och utvärderingar sker här huvudsakligen på tre nivåer: Huvuddelen av Sidas utvärderingsverksamhet är decentraliserad, vilket innebär att Sidas operativa enheter, biståndssektioner vid utlandsmyndigheter (ambassader) samt Sidas samarbetspartners beställer utvärderingar utifrån de behov de möter i verksamheten. Dessa utvärderingar är inriktade på projekt och program främst (men inte enbart) inom länder. Hur och vem som ansvarar för utvärdering regleras i avtal kring insatser. Dessa utvärderingar benämns decentraliserade utvärderingar i denna rapport. Därtill har Sidas enhet för planering, uppföljning och

⁷ Bilden skulle kunna göras ännu mer invecklad. Till exempel har Riksrevisionen inte enbart en granskande roll, utan genomför även visst eget bistånd, med finansiering från riksdagen. Dessutom är inte innehållet i alla boxar helt uttömmande. Det finns exempelvis fler relevanta internationella utvärderarnätverk än de som nämns under "utvärderarkonsortier".

utvärdering (PME - Planning, Monitoring and Evaluation) mandat att låta genomföra verksövergripande, ”strategiska”, utvärderingar inriktade på bredare teman och områden. På en tredje nivå låter enskilda organisationer och myndigheter, vars biståndsarbete finansieras genom Sida, genomföra en lång rad utvärderingar av program och projekt som de eller deras samarbetspartners genomför.

PME arbetar dels med att beställa övergripande, strategiska utvärderingar, dels med att ge råd och stöd till operativa avdelningar och ambassader när dessa beställer decentraliserade utvärderingar. Antalet strategiska utvärderingar har under senare år minskat, i takt med att andra uppdrag än ren utvärdering lagts på enheten.

Svenska organisationers utvärderingar av biståndsinsatser 2013

Denna kartläggning har funnit 267 utvärderingar som gjorts av svenskt bistånd under 2013 (multilaterala organisationers eller EU:s utvärderingar ej inräknade). Kartläggningen baseras dels på en sammanställning av Sidas utvärderingar som erhållits av Sida, dels på en förfrågan till övriga svenska biståndsutförare. I det senare fallet har en etablerad definition av utvärdering angivits, men det har varit upp till de tillfrågade organisationerna att utifrån definitionen själva bedöma vilka rapporter som ska anses vara utvärderingar. Ett resonemang om metodens styrkor och svagheter finns i bilaga 1. Av de 267 utvärderingar som påträffats beställdes 176 utvärderingar av olika svenska organisationer utanför Sida. Det beställs alltså fler utvärderingar av svenskt bistånd utanför Sida än på Sida. Antalet utvärderingar beställda av Sidas samarbetspartners är dock troligtvis fler än de som rapporterats i det underlag som har legat till grund för denna undersökning. Som framgår av tabell 1, var 89 av de 267 utvärderingarna olika former av decentraliserade utvärderingar av det bilaterala bistånd som kanaliserats direkt av Sida. 52 av dessa utvärderingar beställdes av Sida, medan övriga 37 beställdes av Sidas samarbetspartner (i mottagarländerna) eller i samverkan mellan Sida och genomförande organisation.⁸ Förutom dessa publicerade Sida två strategiska utvärderingar under 2013.

⁸ 37 är en underskattning relativt det faktiska antalet, eftersom antalet baseras på vad som inrapporterats utifrån en myndighetsintern mailförfrågan till avdelningar och ambassader där

Strategiska utvärderingar initieras och styrs av PME. Dessa utvärderingar görs ibland i samverkan med andra internationella biståndsgivare. Utvärderingarna ska vara verksövergripande och av strategiskt intresse för Sida. Antalet varierar mellan åren. 2013 utvärderades reformer inom statsförvaltningen samt organisationer i civilsamhällets policydialog. Båda dessa utvärderingar genomfördes i samverkan med andra givare.⁹

Tabell 1: Sidas decentraliserade samt strategiska utvärderingar 2013

Kategori decentraliserade	Antal utvärderingar		Totalt antal (%)
	Sida som beställare (huvudkontor och ambassader)	Sida-partners som beställare	
Totalt Sida och Sidas partners decentraliserade	52 (58%)	37 (42%)	89 (98 %)
Sidas strategiska utvärderingar ¹⁰	2		2 (2 %)

Källa: Egna beräkningar utifrån Sida:s årsredovisning, Sidas publikationsdatabas samt Sida.

Inom övrig statlig förvaltning finns ett antal organ, inklusive organ under riksdagen, som kan utvärdera och som också utvärderar svenskt bistånd. Bland dessa var det under 2013 Utrikesdepartementet, Statskontoret och Nordiska Afrikainstitutet som genomförde eller lät genomföra utvärderingar (se tabell 2).

”särskilt viktiga” utvärderingar efterfrågades. Uppdelningen mellan kategorierna ”Sidas samarbetspartners”, ”svenska ramorganisationer” och ”övriga svenska myndigheter” är konstlad eftersom de samtliga kan ses som samarbetspartners till Sida. Vi har med uppdelningen velat skilja viktiga kategorier av svenska aktörer åt.

⁹ Rapporterna var: Summary report of the public sector governance reform evaluation 2013:5 Joint Evaluation och Support to Civil Society Engagement in Policy Dialogue – Synthesis Report Joint Evaluation 2013:1

¹⁰ Urvalet skiljer sig här något mot övriga kategorier eftersom vi redovisar publicerade snarare än genomförda och färdigställda utvärderingar.

Tabell 2: Övriga biståndsförvaltningens utvärderingar 2013

Myndighet	Antal utvärderingar 2013
Utrikesdepartementet	3
Statskontoret	2
Nordiska Afrikainstitutet ¹¹	1
Riksrevisionen	0
Expertgruppen för biståndsanalys	0
Riksdagens utrikesutskott ¹²	0
Ekonomistyrningsverket	0
Summa:	6

Källa: Egna beräkningar, myndigheters uppgifter samt myndigheternas hemsidor.

Även Riksrevisionen¹³, Expertgruppen för biståndsanalys samt Statskontoret genomför (eller planerar att genomföra) utvärderingar, även om de inte genomförde någon år 2013. Ekonomistyrningsverket gör utvärderingar endast om detta direkt efterfrågas av regeringen¹⁴. Riksdagens utrikesutskott kan vid behov beställa utvärderingar¹⁵. Nordiska Afrikainstitutet genomför normalt inte utvärderingar, utan bedriver forskning av relevans för utveckling och bistånd. Dessa statliga organ utvärderar sammantaget biståndet med delvis olikartade metoder¹⁶ och utifrån olika perspektiv och utgångspunkter vilket kan bidra till bredden i det samlade statliga biståndsutvärderandet.

En numerärt stor andel av biståndsutvärderingarna inriktas mot organisationers egna biståndsinsatser och görs inte av externt granskande organ. Dock anlitas i stort sett alltid utomstående konsulter för genomförandet. Utanför Sida tycks svenska

¹¹ Den aktuella utvärderingen ingår i ett forskningsprojekt och berör ett av Sida finansierat program.

¹² Riksdagens utredningstjänst har inte tillfrågats direkt i kartläggningen.

¹³ Riksrevisionen kallar de rapporter myndigheten sammanställer inom ramen för effektivitetsrevisionen för granskningar och inte utvärderingar. I praktiken hade dessa rapporter dock mycket väl ha kunnat kallas utvärderingar.

¹⁴ Mailkorrespondens augusti 2014.

¹⁵ Mailkorrespondens september 2014.

¹⁶ Organen har olikartade uppdragsbeskrivningar, kompetensprofiler, förutsättningar för att själva genomföra analys, etc, vilket kommer påverka hur biståndet utvärderas och analyseras.

ramorganisationer vara den kategori som oftast låter genomföra utvärderingar av sitt bistånd (se tabell 3).¹⁷

Tabell 3: Svenska ramorganisationers utvärderingar 2013

Ramorganisation	Antal utvärderingar 2013	Verksamhet finansierad över U07 2013 Mkr	U07-finansiering per utvärdering, Mkr
Diakonia	28	391	14,0
We Effect	26	197	7,57
PLAN Sverige	19	118	6,21
Svenska Missionsrådet	18	142	7,88
Svenska Kyrkan	10	173	17,3
Naturskyddsföreningen	9	59	6,55
Forum Syd	9	272	30,2
Svenska Afghanistankommittén	6	139	23,1
Rädda Barnen	6	312	52
Världsnaturfonden	3	66	22
Kvinna till Kvinna	2	90	45
RFSU	2	37	18,5
Palmeacentret	2	132	66
LO/TCO:s Biståndsnämnd	0	-	-
Afrikagrupperna	0	39	-
Summa:	140	2167	Genomsnitt: 24,3

U07, Utgiftsområde 7 i budgetpropositionen

Källa: Ramorganisationerna själva, Sidas årsredovisning 2013 samt Expertgruppen för biståndsanalys 2014:05

Den organisation utanför Sida som lät genomföra flest utvärderingsrapporter tycks vara Diakonia, tätt följt av We Effect. Om man ställer antalet utvärderingar i relation till erhållna statliga biståndsmedel är dock PLAN Sveriges och Naturskyddsföreningens verksamheter utvärderade i högre grad. Tabell 3 visar också att det 2013 fanns ett svagt positivt samband mellan antal utvärderingar och den samlade finansiering ramorganisationerna erhöll från Sida¹⁸. Ju

¹⁷ Baserat på antalet genomförda utvärderingar. Individuell människorhjälp som blev ramorganisation först 2013 och PMU Interlife ingår inte i sammanställningen

¹⁸ Här bör det påpekas att finansieringen avser 2013 medan utvärderingarna under 2013 i huvudsak blickar bakåt på tidigare år också.

större mängd statliga biståndsmedel, desto fler utvärderingar genomfördes oftast – men inte alltid.¹⁹

Även statliga myndigheter och bolag som genomför biståndsinsatser (ibland under beteckningen tjänsteexport) låter i viss mån genomföra utvärderingar av de egna biståndsinsatserna. 2013 var det dock relativt många myndigheter som inte genomförde någon utvärdering (se tabell 4).

Noterbart i tabell 4 är att några myndigheter förvaltat relativt stora belopp utan att utvärderingar gjorts, främst Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

En berättigad fråga är ifall alla dessa rapporter verkligen är att betrakta som utvärderingar, eller om de är något annat? Rapporttitlar antyder ibland att det kan röra sig om kapacitetsstudier, sammanställningar av utvärderingar eller annat (se Bilaga 2). Vi har trots det valt att ta med de rapporter som aktörerna själva uppger vara utvärderingar sedan de har läst vår fråga, inklusive specifikationen (se bilaga 3). Skälet till detta är enkelt. Vad biståndsaktörer själva definierar som utvärderingar är ur verksamhetssynpunkt, i en mening, mer relevant än vad avgränsningar baserade på mer strikta definitioner är: De rapporter biståndsaktörerna betraktar som utvärderingar är vad de väljer att förhålla sig till i sitt dagliga arbete. Det kan förekomma misstolkningar av vad som utgör en utvärdering i våra listor. Å andra sidan ger listorna en bild av den mängd, och den karaktär på utvärderingar biståndets aktörer arbetar med och uppfattar vara utvärderingar.

¹⁹ Det finns krav på revision av enskilda organisationers verksamhet och Sida granskar dessutom organisationernas kapacitet i olika avseenden. Utvärderingar av verksamheten beslutas dock självständigt av organisationerna.

Tabell 4: Övriga svenska myndigheters biståndsutvärderingar 2013

Statliga myndighet och bolag	Antal utvärderingar 2013	Intäkter, biståndsram, Mkr	Förmedlat bistånd per utvärdering
Lantmäteriverket	8	22	2,75
Swedfund	8	400	50
Folke Bernadotteakademien	4	175	43,7
Arbetsförmedlingen	2	7,1	3,6
Svenska institutet	2		
SCB	1	43,9	43,9
Kemikalieinspektionen	1	29,5	29,5
SMHI	1	10,1	10,1
Polisen	1	167	167
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap	0	213	-
Internationella programkontoret (nuv. Universitets- och högskolerådet)	0	22,6	-
SWEDAC	0	18,4	-
Naturvårdsverket	0	17,0	-
PRV	0	12,0	-
Kommerskollegium	0	14,8	-
Strålsäkerhetsmyndigheten	0	12,5	-
Kriminalvården	0	22,9	-
Summa:	28	1188	n.a.

Källa: Myndigheterna själva samt Sidas årsredovisning 2013

Utvärdering och kostnader

I tabell 3 och 4 har vi redovisat hur stora belopp statliga biståndsmedel respektive organisation förmedlat per genomförd utvärdering. För de statliga myndigheter som genomfört utvärderingar görs i genomsnitt en utvärdering per 34 miljoner förmedlade biståndskronor. För ramorganisationerna motsvarar en utvärdering i genomsnitt 8,8 miljoner förmedlade kronor. Enligt våra beräkningar görs i genomsnitt en utvärdering per 165 miljoner förmedlade kronor av det bilaterala

bistånd som kanaliseras genom Sida. Detta kan ses som ett mycket grovt mått på utvärderingsintensitet, men jämförelser mellan dessa grupper bör av flera skäl inte göras. För det första, de insatser som statliga myndigheter och ramorganisationer genomför eller förmedlar är oftast mindre beloppsmässigt än Sidas insatser. Av detta följer att deras verksamhet blir mer "utvärderingsintensiv" mätt på detta vis. För det andra, för att jämförelser ska bli rimliga behöver även karaktären på utvärderingar bedömas. Om biståndsaktörerna har olika syn på vad en utvärdering är, blir inte heller jämförelsen rättvisande. För det tredje tar detta enkla mått inte hänsyn till faktorer som utvärderingars kvalitet, fokus, budget eller användning.

Forss (2007) spårar något som liknar en tyst överenskommelse om att ungefär 1 procent av en verksamhets kostnader bör läggas på utvärdering. I en genomgång som OECD-DAC lät göra år 2010 framkom att multilaterala organisationer vid den tiden i genomsnitt använde 1,4 procent av sina administrativa budgetar för utvärdering. Bilaterala biståndsgivare använde samtidigt i genomsnitt 0,16 procent av respektive lands bistånd på utvärderingar (medianvärde 0,1 procent) (OECD, 2010: 132f). Vid den tidpunkten hörde Sverige med drygt 0,17 procent av biståndet till den grupp av bilaterala givare som lade mest resurser på utvärdering. I absoluta tal var Sveriges utvärderingskostnader då större än USA, Frankrike och Tysklands och nästa lika stora som Storbritanniens – trots att alla dessa länders bistånd i absoluta tal var större än Sveriges. 2013 hade den svenska andelen reducerats till någonstans omkring 0,14-0,15 procent av biståndet.²⁰

När Sidas ramavtal för utvärdering genomgick en halvtidsöversyn under 2013 konstaterades att de utvärderingar som genomförts inom avtalet i genomsnitt hade kostat 483 000 kronor. Sidas ramavtal innehöll ett finansiellt tak på 1,2 miljoner kronor per utvärdering (LaGuardia, 2014: 48f). Detta utgör en gräns för vilken typ av utvärdering som kan genomföras utan ytterligare upphandlingsprocedurer. Undantag har dock gjorts med budgetar på upp till 6 miljoner. Som jämförelse kan nämnas att Världsbanken räknar med att en effektutvärdering kostar mellan 2 och 8 miljoner kronor att genomföra (IEG, 2012:151), medan IFAD beräknar kostnaden för en utvärdering baserad på randomiserade kontrollerade

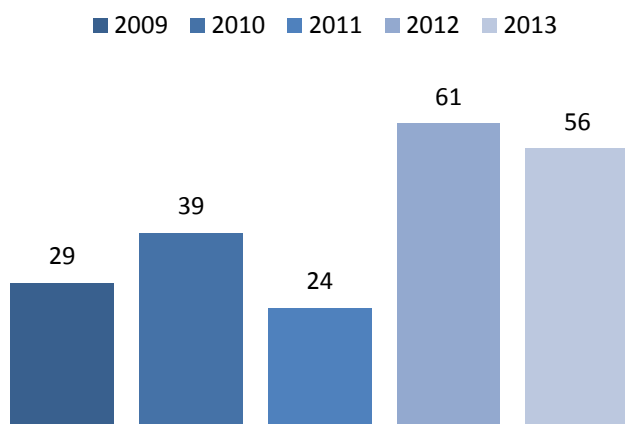
²⁰ Detta baseras på en extrapolering av siffrorna från 2010 där hänsyn tagits till minskat anslag till EBA jämfört med Sadev.

experiment till mellan 4 och 8 miljoner kronor (Elhaut, 2014). Sidas strategiska utvärderingar har varit större med budgetar på mellan 1,5 och 2,5 miljoner kronor som regel. Vi saknar samlade uppgifter för vad utvärderingar beställda av andra aktörer än Sida har kostat. Enskilda uppgifter ger dock vid handen att utvärderingar beställda av enskilda organisationer i genomsnitt kostat betydligt mindre än genomsnittet inom Sidas ramavtal.

Utvärdering och transparens

Transparens framhålls av regeringen som en viktig princip för svenskt bistånd. En relevant fråga är hur många utvärderingsrapporter som i praktiken publiceras och hur många som främst cirkuleras internt på Sida och i deras samarbetsorganisationer? Här finns viss möjlighet till jämförelser för Sida utifrån Sidas publikationsdatabas som återfinns på myndighetens hemsida.²¹

Figur 2: Sidautvärderingar publicerade på hemsida 2009-2013 (antal)

Källa: Sidas publikationsdatabas. Enligt Sidas rutiner ska samtliga utvärderingar av Sida publiceras. 2011 lades rutiner om, vilket medförde att alla utvärderingar från det året inte publicerades.

²¹ Sammanställningen baseras på det år som angavs som publiceringsdatum i publikationsdatabasen 2015-03-27 och inte på tidpunkt då utvärderingen genomförts eller liknande. Uppgifterna avser rapporter och inte utvärderingar eftersom några utvärderingar resulterat i flera rapporter än en. Systemrevisioner, kapacitetstudier samt underlagen i UTV Working paper och Sida Studies in evaluation finns inte med.

Bedömningen utifrån data som sammanställts ovan är att en relativt stor andel av Sidas egna beställda utvärderingar också publiceras.²² Sammanlagt publicerades visserligen enbart cirka 60 procent av de decentraliserade utvärderingarna 2013, men många av de utvärderingar som inte publiceras har beställts av Sidas samarbetspartners och inte av Sida. Det har över tid (om man går tillbaka till 2009) skett en viss ökning av antalet publicerade utvärderingsrapporter från Sida. Hur andelen publicerade rapporter i förhållande till faktiskt gjorda utvärderingar utvecklats över tid är dock högst osäkert. För transparensen är även språkfrågan betydelsefull. De decentraliserade utvärderingarna är oftast författade på engelska medan tio av de 89 rapporterna är författade på spanska och sex på franska – för att nå inblandade parter och målgrupper i länder där insatserna genomförs. Sammanfattningar på svenska saknas dock överlag, och när sådana publiceras på Sidas hemsida är de av så dålig kvalitet att de i praktiken är oanvändbara.²³

En genomgång av de svenska ramorganisationerna hemsidor visar att endast Diakonia och Rädda Barnen publicerar utvärderingar på sin webbplats i någon nämnvärd omfattning.

²² Baserat på att vi känner till totalt 52 decentraliserade utvärderingar från 2013 med Sida som beställare. Dock bör tilläggas att det finns en tidseftersläpning i publiceringen. Att en utvärdering på Sida tilldelast ett årtal i publikationsserien innebär inte att utvärderingen genomförts eller ens avslutats detta år. Det är ett viktigt skäl till att vi i kartläggningen inte utgått från publikationsår vid genomförandet av kartläggningen.

²³ Endast sex av de 16 fransk- och spanskspråkiga utvärderingarna har sammanfattningar på engelska. Av Sida beställda utvärderingar som författats på spanska eller franska har fem av nio sammanfattningar på engelska. Ingen av Sidas eller deras samverkanspartners utvärderingar har sammanfattningar på svenska. Sida publicerar svenska sammanfattningar av rapporterna på sin hemsida. Dessa översättningar är dock språkligt av låg kvalitet (ett webbaserat översättningsverktyg, Google translate eller motsvarande, används). Utvärderingarna prioriterar med andra ord kommunikation med mottagande parter snarare än en extern publik i givarlandet. Detta hänger sannolikt delvis samman med att utvärderingarna i hög grad ses som verktyg för styrning i relation till enskilda program, projekt och samarbetspartners.

Tabell 5: Utvärderingar publicerade av ramorganisationer

Ramorganisation	Publiceras utvärderingar på hemsidan?²⁴
Diakonia	Ja
Rädda Barnen	Ja
We Effect	Nej
PLAN Sverige	Nej
Svenska Missionsrådet	Nej
Svenska Kyrkan	Nej
Naturskyddsföreningen	Nej
Forum Syd	Nej
Svenska Afghanistankommittén	Nej
Världsnaturfonden	Nej
Kvinna till Kvinna	Nej
Palmeacentret	Nej
LO/TCO:s Biståndsnämnd	Nej
Afrikagrupperna	Nej
RFSU	Nej

Källa: ramorganisationernas hemsidor

Förutom de utvärderingar vi kartlagt i detta kapitel har de multilaterala organisationerna genomfört en stor mängd utvärderingar under 2013. Vi har valt att kartlägga dessa separat och återkommer till dem i kapitel fyra. Nedan avgränsas kartläggningen till det bistånd som Sida kanaliserar på egen hand. Vi undersöker i följande avsnitt de decentraliserade utvärderingarna av (främst bilaterala) biståndsinsatser. De frågor vi ställer är Vem som beställer utvärderingar Var och av Vem; Vad som utvärderats, När, Hur och Varför det gjorts?

²⁴ Sammanställningen avser om utvärderingar i någon nämnvärd omfattning publiceras och inte om samtliga utvärderingar publiceras.

Hur utvärderas Sidas bistånd?

Denna kartläggning utgår från en uppdelning av bistånd mellan bilateralt (nation-till-nation) och multilateralt (genom internationella organisationer). I detta kapitel kartlägger vi utvärderingar som Sida och Sidas samarbetspartners gjort under 2013. I nästa kapitel belyser vi de multilaterala organisationernas utvärderingsarbete. Denna uppdelning är inte ömsesidigt uteslutande. En växande andel multi-bi-bistånd (stöd till internationella organisationer som öronmärkts för specifika insatser, geografiskt eller tematiskt) gör att Sidas utvärderingsverksamhet inte enbart omfattar rent bilateralt bistånd utan till en del även omfattar insatser som genomförs av multilaterala organisationer. Vi använder trots det uppdelningen eftersom utvärderingsverksamheten organisatoriskt är knuten till Sida och Sidas samarbetspartners i samarbetsländerna, respektive till de multilaterala organisationerna, vilka har sina egna utvärderingsenheter.

Sida är i sin myndighetsinstruktion bunden till att bistå de aktörer som bedriver utvärdering (såsom Riksrevisionen, Statskontoret och EBA). Dessutom ska de avtal Sida tecknar med andra – stater, internationella organisationer och aktörer i civilsamhälle och i privat sektor – alltid innehålla bestämmelser om utvärdering. Sidas samarbetspartners ingår därmed som en integrerad del i Sidas utvärderingsarbete. Tidigare gjorde Sida en årlig sammanställning av de decentraliserade utvärderingarna. Detta sker inte längre rutinmässigt, men underlaget till denna kartläggning har sammanställts av Sida. För 2012 och 2013 har Sida beställt syntesrapporter om de decentraliserade utvärderingarna med inriktningar på olika teman.

Eftersom Sidas genomförde två strategiska utvärderingar 2013, och under samma tid – tillsammans med sina samarbetspartners – lät beställa 89 decentraliserade utvärderingar koncentreras beskrivningen i detta kapitel till de senare.²⁵

²⁵ De decentraliserade utvärderingar som vi beskriver nedan är i stort sett identiska med de utvärderingar som Christoplos et al. (2014) nyligen har analyserat. Det finns mindre skillnader mellan deras och vår beskrivning vad gäller vilka länder som utvärderingarna berört. Eftersom våra två urval skiljer sig något har vi dock valt att redovisa även vår beräkning av detta. I övrigt skiljer sig våra beskrivningar åt. Christoplos et al. analyserar innehåll i utvärderingarna, framför allt med avseende på utvärderingarnas fattigdomsinriktning, dess hantering av effektivitetsfrågor respektive förändringsteorier. Vår beskrivning är mer deskriptiv och berör utvärderingars design, samt yttre förhållanden kring hur de genomförts.

Vem beställer utvärderingar – och Var?

2013 års decentraliserade utvärderingar av bilateralt bistånd (beställda av Sida och Sidas samarbetspartners) fördelade sig över världsdelarna enligt tabell 6. För jämförelsens skull finns även utvärderingarnas relativa andelar och andelar av svenskt bilateralt bistånd till respektive världsdel angivna (i procent).

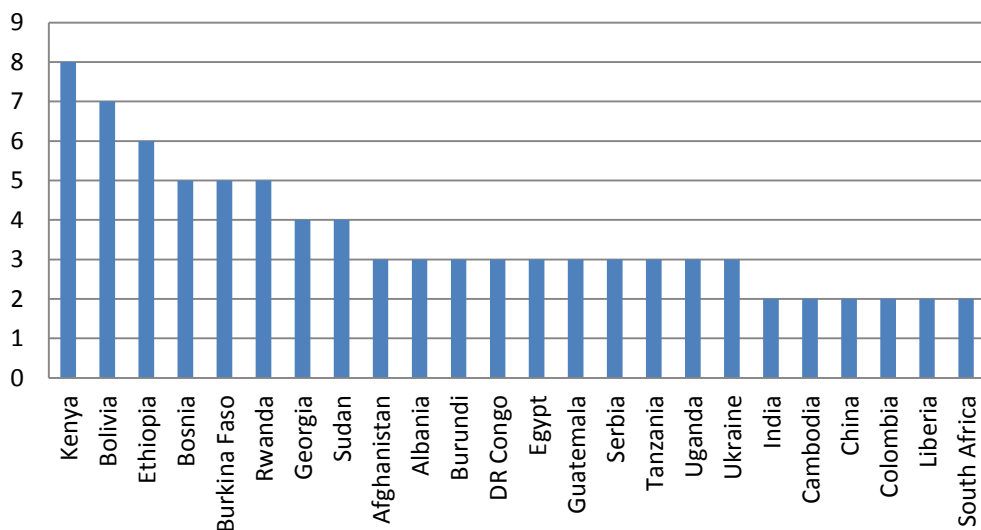
Tabell 6: Geografisk fördelning av utvärderingar

Världsdel	Antal utvärderingar	Utvärderingar i procent	Andel av svenskt bilateralt bistånd 2013 % (Mkr)
Afrika söder om Sahara	34	38 %	45 % (8008)
Central- och Östeuropa	20	22 %	9 % (1678)
Latinamerika	12	13 %	5 % (830)
Mellanöstern, Nordafrika	11	12 %	7 % (1236)
Asien inkl. Centralasien	9	10 %	14 % (2431)
Globala (flera världsdelar)	3	4 %	20 % (3627)
Totalt	89	100%	100%

Källa: Egna beräkningar samt Sidas årsredovisning 2013

Tabellen visar att utvärderingarnas andelar i Central- och Östeuropa, i Latinamerika och i Mellanöstern och Nordafrika var större eller betydligt större än dessa regioners andelar av det bilaterala biståndet. Det bilaterala biståndet till Afrika söder om Sahara och till Asien utvärderades ungefär i paritet med dess finansiella omfattning. Utvärderingar av globala strategier var däremot betydligt färre än vad som skulle motsvara detta bistånds finansiella omfattning år 2013. Biståndet inom de globala strategierna kan vara av annan karaktär än det bistånd som är inriktat mot länder och regioner, vilket i så fall minskar jämförbarheten. En möjlighet kan vara att detta i högre grad utvärderas genom det multilaterala systemet. Däremot är skillnaderna mellan olika geografiska regioner värd att notera. Figur 3 visar vilka länder som utvärderats mer än en gång 2013 samt hur många utvärderingar som gjorts i (eller med koppling till) varje land.

Figur 3: Antal utvärderingar per land 2013

Källa: Sida samt egna beräkningar

I följande länder genomfördes också högst en utvärdering: Georgien, Moldavien, Ryssland, Sudan, Botsvana, Eritrea, Estland, Guinea, Indonesien, Kosovo, Lettland, Litauen, Mali, Namibia, Sierra Leone, Södra Sudan, Turkiet, Vietnam och Zambia.

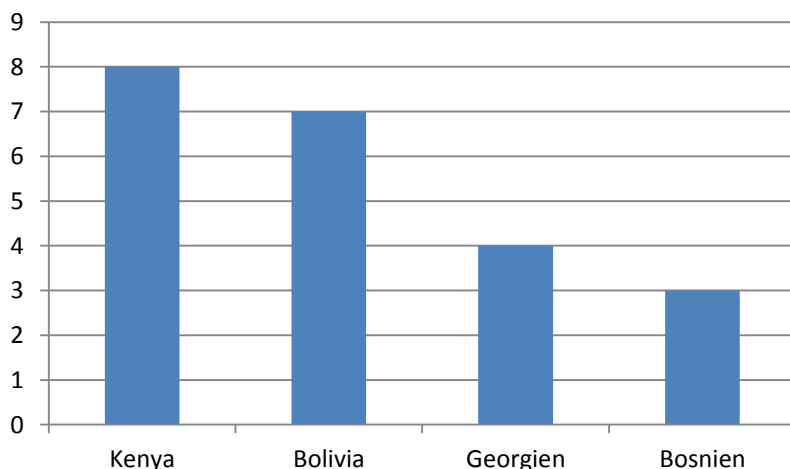
Mycket få utvärderingar genomfördes av biståndet till de tre största svenska mottagarländerna Tanzania, Mocambique och Afghanistan 2013. Tänkbara skäl till det är att omkring hälften av biståndet till Tanzania och Mocambique utgörs av budgetstöd och i fallet Afghanistan att det är särskilt svårt att genomföra utvärderingar i landet. Andra länder med ett stort svenskt bistånd där inga utvärderingar genomfördes 2013 är Palestina, Somalia, Zambia och Bangladesh. Både Kenya och Bolivia, som toppar listan av genomförda utvärderingar, är dock ganska stora mottagare av svenskt bistånd.

Vem beställde då decentraliserade utvärderingar av Sidas bistånd? Beställningarna speglar i hög grad utvärderingarnas geografisk fokus enligt ovan. 52 av de 89 decentraliserade utvärderingarna (58 procent) har beställts av Sida (på ambassad eller i Sverige). 37 av de decentraliserade utvärderingarna 2013 (42 procent) har beställts av olika samarbetspartners till Sida. Enligt sannolikt osäkra noteringar i rapporterna har 37 av de 52 Sida-beställda utvärderingarna (71 procent) beställts av Sidapersonal på ambassader medan övriga

utvärderingsrapporter har beställt från avdelningar vid Sidas huvudkontor (i Sverige).

De enskilda ambassader som beställt flest utvärderingar 2013 är ambassaderna i Bolivia, Kenya, Georgien samt Bosnien.

Figur 4: Ambassader som beställt flest utvärderingar 2013 (antal)

Källa: Sida samt egna beräkningar

Därutöver har ambassaderna i Ukraina, Kosovo, Albanien, Liberia, Rwanda, Guatemala, Mali, Indien, Sydafrika, Egypten, Afghanistan, Kambodja beställt en eller ett par utvärderingsrapporter.²⁶

Bland de 39 utvärderingar som beställt av Sidas samarbetspartner har UNDP varit den största enskilda beställaren med nio utvärderingar, enskilda regeringar i samarbetsländer var som grupp betraktat också en relativt stor beställare med fem utvärderingar. Bland övriga samarbetspartners som beställt utvärderingar av Sidas biståndsinsatser år 2013 finns organisationer som exempelvis Media Diversity Institute, Transparency International, Världsbanken, Swedish Workplace HIV/AIDS Programme och Europarådet.

²⁶ Sorterar man antalet "ambassadbeställningar" per region så framkommer att (i linje med vad som sagts avseende geografi) flest utvärderingar under 2013 beställdes på ambassader i Afrika (söder om Sahara), Central- och Östeuropa samt Latinamerika. Antalet ambassadbeställda utvärderingar är dock relativt jämt fördelat mellan de tre förstnämnda regionerna. Klart är att en stor andel av "Latinamerikas utvärderingar" 2013 beställts på just ambassaden i La Paz, Bolivia medan Afrika söder om Sahara och Central- och Östeuropa har en något större spridning genom att fler ambassader beställt i dessa regioner.

Vem genomför utvärderingar av Sidas bistånd?

För att förenkla upphandling av utvärderare har Sida ingått ramavtal. Under 2013 omfattade ramavtalet tre på förhand upphandlade konsultfirmor. Dessa tre hade dessutom rankats så att en av dem – Indevelop – fick alltid frågan först om att genomföra en utvärdering, översikt eller rådgivningstjänst inom ramavtalet. För de fall att Indevelop bedömde sig sakna kapacitet att genomföra utvärderingen, eller om deras förslag inte motsvarade Sidas krav, gick budet först till SIPU – som var rankad tvåa – och sedan till tredjeplacerade Orgut. Syftet med ramavtalet beskrevs på följande sätt:

”...provide a range of high quality services that Sida can draw on when establishing results frameworks for projects and programmes, as well as while planning and conducting evaluations and reviews. The overall objective of the services implemented under this Framework Agreement will be to contribute to Sida’s results based management by providing for: (i) accountability for results; (ii) knowledge generation and lessons learning at Sida and among Sida’s partners; and (iii) evidence based decision making at Sida and among Sida’s partners.”²⁷

Det fanns alltså flera, och långtgående syften med detta avtal. Utvärderingar och översyner inom avtalet förväntades bidra såväl till ökad resultat-orientering som till lärande och kunskapsbaserat beslutsfattande inom Sida samt bland Sidas samarbetspartners. Det viktigaste skälet var dock att minska Sidas administration vid upphandling.

Ramavtalet sträckte sig från april 2011 till och med mars 2015. En halvtidsöversyn av systemet med ramavtal genomfördes under hösten 2013, och presenterades i januari 2014 (LaGuardia, 2014). Översynen har identifierat 98 utvärderingar genomförda under ramavtalet som genomförts under den studerade perioden.²⁸ Det motsvarar ett genomsnitt på 44 ramavtalsutvärderingar om året. Av de 98 utvärderingarna har 80 granskats med avseende på design, upplägg och kvalitet.²⁹ Den granskningsmetod som använts har hämtats ur den kvalitetsbedömning av 34 utvärderingar som gjordes 2008.³⁰ Genom

²⁷ Uppdragsbeskrivning för Sidas ramavtal gällande utvärderingar och översyner.

²⁸ Totalt har 121 studier beställts inom ramavtalet under den aktuella perioden. Bland dessa fanns även litteraturgenomgångar och rådgivande insatser.

²⁹ Utvärderingar som inte var avslutade vid granskningstillfället och rapporterna skrivna på språk som översynens författare inte behärskar utelämnades.

³⁰ Forss, K., E. Vedung, S.E. Kruse, A. Mwaiselage and A. Nilsson (2008).

jämförelser med denna tidigare studie har översynen kunnat bedöma hur kvaliteten i utvärderingarna i genomsnitt utvecklats över tid. Granskningen konstaterar att den övergripande kvaliteten i utvärderingarna inte har förbättrats nämvärt över tid. Vissa utvärderingar är bra, medan andra har betydande problem: "...de når inte upp till etablerad standard och 'best practice' i metod, datainsamling och analys", konstaterar utvärderarna. Samtidigt konstaterar de att uppdragsbeskrivningarna blivit bättre (LaGuardia, 2014:31).

Inom ramavtalet kan utvärderingar beställas av enheter vid Sidas huvudkontor och av biståndskontor vid ambassader i samarbetsländerna. Ambassaderna är självständiga myndigheter. Därför är de inte formellt bundna att följa Sida:s ramavtal. När de väljer att utnyttja ramavtalet får de dock fullt tillträde och kan utnyttja det på samma sätt som Sida i Stockholm. Enkelheten i att använda ramavtalet tycks ha lett till att det också utnyttjas. Av de utvärderingar som beställdes inom ramavtalet har 60 procent beställts från sammanlagt 14 ambassader. Resterande 40 procent har beställts av åtta enheter inom Sida.

De decentraliserade utvärderingarna av Sidas bistånd genomförs av konsulter. Totalt har ett trettiotal olika konsultföretag genomfört decentraliserade utvärderingar av Sidas insatser 2013. Sida själva har beställt utvärderingar av tio olika konsultföretag och Sidas partners har beställt av 25 olika konsultföretag. Totalt gjordes 28 av 52 (54 procent) Sida-beställda decentraliserade utvärderingar 2013 av det konsultföretag som var rankad 1:a på Sidas ramavtal för utvärderingstjänster (Indevelop). Denna leverantör har endast genomfört en utvärdering beställd av någon samarbetspartner till Sida. Av de utvärderingar som Sida upphandlat har andra-rankade SIPU International genomfört näst flest (elva utvärderingar).

Eftersom det i praktiken rör sig om fler olika beställare av decentraliserade utvärderingar så är pluralismen ändå relativt stor med avseende på vilka konsulter som används när Sida och Sidas samarbetspartners beställt utvärderingar. Få konsultföretag (utöver Indevelop, SIPU International och Orgut) återkommer flera gånger som utvärderare 2013.³¹

³¹ Relativt många utvärderingsrapporter saknar dock information om vilken konsultfirma som genomfört utvärderingen (totalt 18 av 89 utvärderingsrapporter eller cirka 20 procent

Vi kan också konstatera att minst 165 personer (konsulter) medverkat som utvärderare i decentraliserade utvärderingar av Sidas bistånd 2013 (beställda av Sida eller Sidas samarbetspartner). Av dessa 165 personer har en person medverkat i hela 16 utvärderingar och en annan i nio utvärderingar. Vanligast är dock att utvärderaren i fråga endast medverkat i en utvärdering, 144 utvärderare gjorde detta.

Totalt var ungefär lika många av 2013 års utvärderare bosatta i mottagarländer som i givarländer. 47 procent³² av utvärderarna var bosatt i ett mottagarland. 31 av 139 utvärderare (22 procent) var bosatta i Sverige och resten 43 av 139 (31 procent) var bosatta inom EU, i USA eller i Australien.

95 av 165 utvärderare (58 procent) var män. Könsfördelningen var därmed totalt sett någorlunda jämn, med viss övervikt för männen³³. Endast 27 procent (19) av de projektledande utvärderarna var kvinnor och 73 procent män (51).³⁴ I detta avseende fanns det en skillnad mellan utvärderingar beställda av Sida där 36 procent av de projektledande utvärderarna i vår material var kvinnor medan samarbetspartners utvärderingar 2013 hade 11 procent kvinnliga projektledare i utvärderingar.

72 av de 89 decentraliserade utvärderingarna 2013 (81 procent) är framtagna av utvärderingsteam bestående av två eller flera utvärderare.³⁵

saknade sådan information). I många fall finns det information om författare, men i 5 av de 89 utvärderingsrapporterna har EBA inte kunnat hitta konsultfirma eller författare. När Sida publicerar utvärderingar på sin hemsida framgår dock alltid författare.

³² 65 av 139 och där vi hittat information om var personen är bosatt.

³³ Den i huvudsak jämna könsfördelningen beror inte på en jämnare könsfördelning från givarländer utan männen är i liten majoritet både bland "västerländska" biståndsutvärderare (59 procent) och bland utvärderare från mottagarländer (57 procent) i Sidabiståndet 2013.

³⁴ Könstillhörighet har inte kunnat skattas för alla utvärderingar då namn på ansvarig utvärderare saknats på 16 av utvärderingsrapporterna. Det är vanligare att information om vem som genomfört utvärderingen saknas på de utvärderingar som beställts av Sidas samarbetspartner än på utvärderingar som beställts av Sida själva. I de fall då namn på utvärderare saknas på rapporten framgår dock oftast namn på ansvarigt konsultföretag.

³⁵ Att utvärderingsrapporterna författats av enskilda utvärderare snarare är team var 2013 något vanligare när Sidas samarbetspartners beställt utvärderingen än när den beställts av Sida. 10 av 15 utvärderingar med ensamma utvärderare har beställts av Sidas partnerorganisationer samtidigt som Sida ju totalt sett är en större beställare i urvalet. 8 av 13 ensamma utvärderare i materialet var män.

Vad utvärderades i Sidas bistånd 2013?

De 89 decentraliserade utvärderingarna³⁶ behandlar såväl enskilda projekt och program, strategier på land- och region-nivå som mer specifik tematik. Om man ser till de utvärderingar som behandlar utförd verksamhet, och rensar bort tematiska utvärderingar, var kostnaden för de insatser som utvärderades under 2013 därmed i genomsnitt 20,7 miljoner kronor/år. Medianvärdet för storleken på de utvärderade insatserna var samtidigt 6,5 miljoner kronor/år, vilket visar att merparten av de utvärderade insatserna var relativt sett mindre projekt.

Totalt omfattade de 89 decentraliserade utvärderingarna verksamhet till en årskostnad av 2,15 miljarder kronor.³⁷ Sveriges bilaterala bistånd uppgick under 2013 till 17,7 miljarder kronor. Från detta bör räknas de 2,5 miljarder kronor som kanaliserades via svenska enskilda organisationer inom ramorganisations-samarbetet eftersom det biståndet i huvudsak utvärderas vid sidan av de utvärderingar vi diskuterar här. Med andra ord täckte de decentraliserade utvärderingarna in verksamhet motsvarande drygt 14 procent av det svenska bilaterala biståndet. Om man antar att insatser i genomsnitt har en löptid på 3,5 år³⁸, och att 2013 var ett representativt utvärderingsår³⁹ skulle detta innebära att verksamhet motsvarande omkring hälften av allt svenskt bilateralt bistånd någon gång utvärderas. Denna beräkning innebär sannolikt en underskattning, eftersom vi inte räknat in utvärderingar gjorda av multilaterala organisationer, trots att dessa sannolikt också berört insatser finansierade med svenskt bilateralt bistånd. För tydlighets skull, och som vi tidigare påpekat ska utvärdering skiljas från uppföljning av insatser. Uppföljning och kontroll ingår regelmässigt i samtliga insatser inom svenskt bistånd.

Tabell 7 visar dock att det inte fanns något starkt samband mellan antalet decentraliserade utvärderingar och storleken på biståndet till enskilda länder, vare sig mätt i finansiella termer eller i antalet insatser år 2013.

³⁶ Beställda av Sida eller Sidas partners.

³⁷ Beräkningen baseras på projektkostnader för år 2013, hämtade från www.openaid.se.

³⁸ En genomgång av insatsers löptid i fyra biståndsländer (Afghanistan, Bosnien-Herzegovina, Burkina Faso och Rwanda) visade på ett genomsnitt på 3,8 år. Vi har valt att avrunda siffran nedåt för att göra en mer konservativ bedömning.

³⁹ Att detta är ett rimligt antagande stöds av antalet publicerade utvärderingar på Sidas hemsida under perioden 2009-2014.

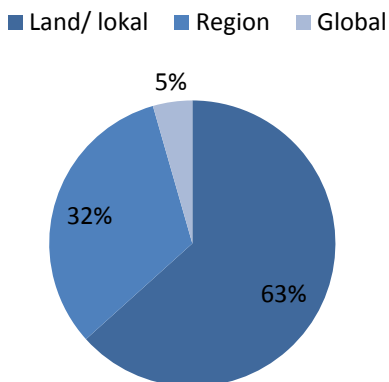
Tabell 7: Utvärderingstäthet i samarbetsländer

Länder	a) Antal utvärderingar 2013	b) Bistånd 2013 (Mkr)	c) Antal bistånds-insatser 2013	d) Utbetalt bistånd per utvärdering (Mkr)	e) Pågående insatser per utvärdering (c/a)
Kenya	8	407	159	51	19,9
Bolivia	7	177	123	25	17,6
Etiopien	6	72	111	12	18,5
Bosnien	5	184	61	37	12,2
Burkina Faso	5	154	50	31	10
Rwanda	5	153	138	31	27,6
Georgien	4	108	47	27	11,8
Sudan	4	145	59	36	14,8
Afghanistan	3	623	93	208	31
Albanien	3	72	34	24	11,3
Burundi	3	12	22	4	7,3
DR Kongo	3	301	85	100	28,3
Egypten	3	20	53	6	17,7
Guatemala	3	200	64	67	21,3
Serbien	3	78	35	26	11,7
Tanzania	3	802	123	267	41

Källa: www.openaid.se och egna beräkningar

Ett delsvar på frågan ”Vad som utvärderas” kan ges utifrån ett geografiskt perspektiv. Mer specifikt hade utvärderingarna tre typer av geografiskt fokus: 1) enskilda länder (där insatserna antingen kan ha starkt lokal karaktär, avse hela landet eller delar av ett land), 2) regioner (exempelvis Östafrika och/eller insatser som omfattar två eller fler närliggande länder) eller 3) globalt - här definierat som att flera olika världsdelar ingått. 57 av utvärderingar fokuserade insatser inom ett enskilt land, 29 hade ett mer regionalt fokus och 3 var globala, vilket ger en procentuell fördelning enligt figur 5.

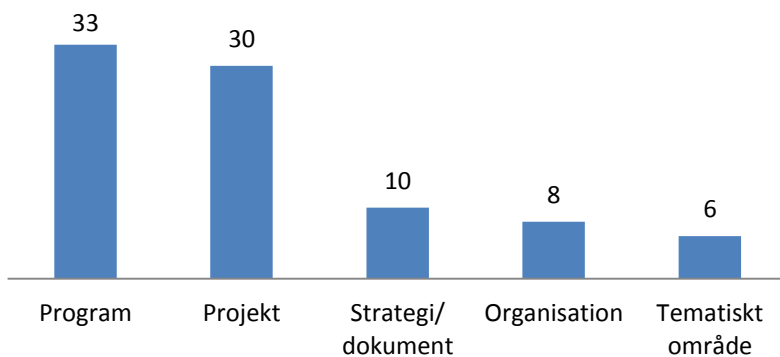
Figur 5: Utvärderingarnas geografiska fokus

Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

En svaghet med denna indelning är att den inte skiljer på landnivå och lokal nivå, vilket gör den lokala nivån osynlig.

Figur 6: Objekt för utvärdering 2013 (antal utvärderingar)

Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

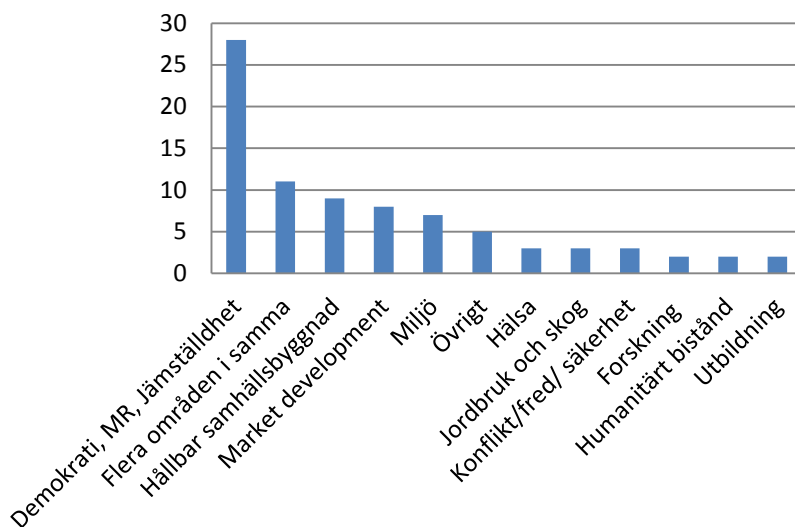
Figur 6 visar karaktären på de objekt som har utvärderats. Där framgår att endast cirka en tredjedel av utvärderingarna studerat enskilda projekt.⁴⁰ Ett gemensamt drag hos de övriga objekt-kategorierna –

⁴⁰ Med projekt menas tidsmässigt och geografiskt avgränsade insatser; program utgörs av ett antal sammanhållna projekt eller en i övrigt bredare uppsättning insatser; strategier fastställs av svenska regeringen för styrningen av insatser och medelstilldelning i länder, regioner eller globalt.

program, strategier och organisationer – är att de ofta kan omfatta insatser inom fler än ett tematiskt område.⁴¹

Vilka tematiska områden inom det bilaterala biståndet är det då som utvärderas? Sidas utvärderingsportfölj⁴² återspeglar i hög grad det svenska biståndets stora fokus på demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet. Även marknadsutveckling och miljö är stora områden både i det svenska biståndet och i utvärderingsportföljen. Stora svenska biståndsområden som hälsa samt det humanitära biståndet omfattades dock i jämförelsevis låg grad av decentraliserade utvärderingar under 2013.

Figur 7: Utvärderingar per sakområde 2013

Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

Den näst största gruppen i figur 7 är alltså utvärderingar där ett flertal olika tematiska biståndsområden ingått.

⁴¹ Vid bedömningen av formen av biståndsinsats har vi utgått från vad utvärderarna själva anger i respektive rapport. En svaghet är dock att ingen bedömning gjorts om utvärderarna använder dessa begrepp på ett riktigt sätt. Det finns en liten risk att utvärderarna i sina rapporter eller de som utvecklat biståndsinsatserna inte alltid kunnat skilja på formerna projekt och program och att denna felbedömning följt med in i statistiken ovan. Denna risk är dock mycket låg avseende kategorierna strategi, organisation och tema.

⁴² Kategorin flera områden i samma utvärdering består här i hälften av fallen av utvärderingar av Sveriges samarbetsstrategier med regioner eller länder och där flera områden alltså ingår.

På vilket sätt utvärderades Sidas bistånd 2013?

Vad fokuserar utvärderingarna på och vilka kriterier används för att bedöma framgång eller misslyckande? En vanlig utgångspunkt inom biståndet är att följa de utvärderingskriterier som rekommenderas av OECD/DAC och som Sida anger ska utgöra en slags standard vid utvärdering av deras biståndsinsatser. Dessa kriterier är:

Tabell 8: Utvärderingskriterier

Kriterium	Definition ⁴³
Effektivitet (måluppfyllelse)	Den omfattning i vilken utvecklingsinsatsens mål har uppnåtts, eller förväntas uppnås, med beaktande av deras relativa betydelse.
Effekter på lång sikt (Impacts)	Positiva och negativa, primära och sekundära, långsiktiga effekter av en utvecklingsinsats, direkta eller indirekta, avsedda eller oavsiktliga.
Relevans	Den utsträckning i vilken en utvecklingsinsats är förenlig med målgruppernas krav, landets behov, globala prioriteringar samt partners och givares policyinsatser.
Bärkraft (hållbarhet)	En utvecklingsinsats förmåga att fortsätta att producera nyttigheter sedan utvecklingsstödet avslutats.
Kostnadseffektivitet	Ett mått på hur ekonomiskt resurser/ inputs (kapital, sakkunskap, tid, etc.) omvandlas till resultat.

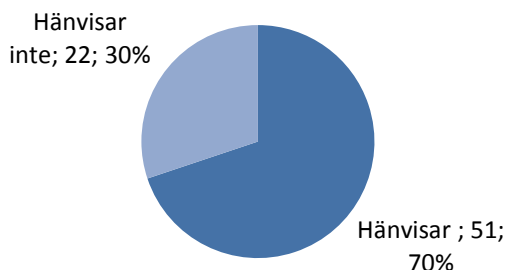
Källa: Sida (2014).

I sju av tio utvärderingar hänvisar beställarna också mer eller mindre⁴⁴ explicit till OECD/ DACs kriterier som utgångspunkt för värderingen. När vi undersökt hur ofta de fem OECD- kriterierna omnämns i metodkapitel och uppdragsbeskrivningar (Terms of Reference) visar det sig att de fördelar sig ganska jämnt mellan de olika rapporterna, möjligen med undantag för långsiktiga effekter ("impact") som förekommer i något lägre utsträckning än de övriga kriterier.

⁴³ Stefan Molund, Göran Schill (2007).

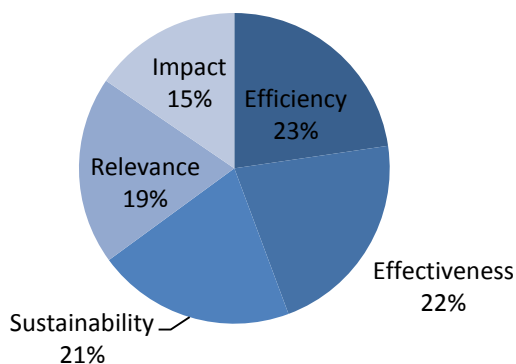
⁴⁴ EBA har i vissa fall tolkat utvärderingarna som att de hänvisar till kriterierna även fast OECD DAC inte explicit nämns, exempelvis när utvärderaren samtidigt nämner alla kriterierna vid namn utan att hänvisa till OECD.

Figur 8: Användning av OECD/DACs kriterier

Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

Figur 9: Relativ förekomst av OECD/DACs kriterier

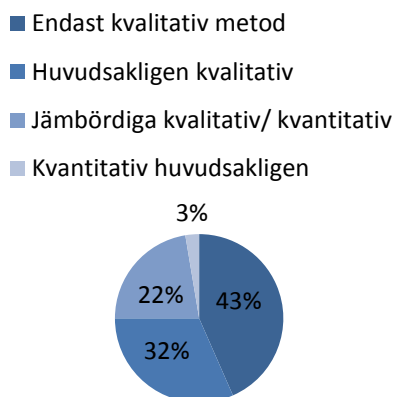
Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

Den samlade bilden från kartläggningen är att OECD/DACs kriterier oftast, men inte alltid, utgör underlag för analysen i utvärderingarna.⁴⁵ De utvärderingar där kriterierna används tenderar också att tillämpa alla eller många av OECD-kriterierna samtidigt. Utvärderingarna ska ofta både besvara frågan om projektets relevans, analysera kostnadseffektivitet och måluppfyllelse, svara på frågan om satsningen är långsiktigt hållbar och ge användbara rekommendationer för framtiden. Ofta ska utvärderingarna därtill ge svar på om insatsen haft några långsiktiga effekter.

⁴⁵ Sammanställningen här fokuserar på om kriterierna används i utvärderingarna som helhet och inte endast om en användning efterfrågats i Terms of Reference.

Kvalitativa metoder dominerar stort i de decentraliserade utvärderingarna (Figur 10).

Figur 10: Dominerande metod för dataanalys

Källa: Egna beräkningar baserat på underlag från Sida

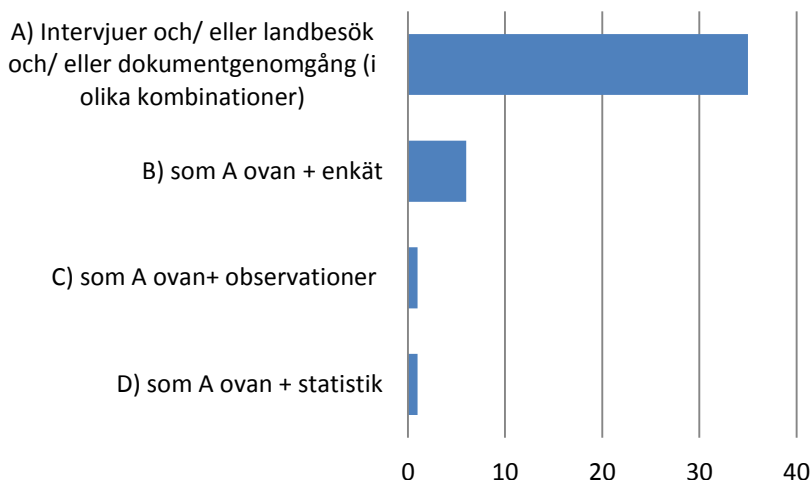
Ingen av de analyserade utvärderingarna beställda av Sida och Sidas samarbetspartners baserades enbart på kvantitativ metod. I 22 procent av utvärderingarna tycktes de kvantitativa metoderna spela en ungefär lika stor roll som de kvalitativa. I två av 89 utvärderingar dominerade kvantitativ metod. Ingen av dessa två utvärderingar var beställd av Sida.

Kartläggningen ger vid handen att utvärderingsmetoder i hög grad läggs fast – i form av beställningar – i uppdragsbeskrivningen (Terms of reference). Figur 11 åskådliggör vilka kombinationer av materialinsamling som efterfrågas i utvärderingarnas uppdragsbeskrivningar.⁴⁶

En slutsats som kan dras är att Sida och Sidas samarbetspartners oftast efterfrågar samma eller ungefär samma form av materialinsamling i uppdragsbeskrivningen, nämligen intervjuer, besök i landet/länder samt en genomgång av skriftligt underlag. I sex fall ovan efterfrågades uppdragsbeskrivningen enkät och i något enskilt fall efterfrågades observationer och genomgång eller analys av statistik.

⁴⁶ En svaghet är att endast 46 utvärderingar kunnat analyseras. Övriga rapporter saknade uppdragsbeskrivningar eller tog inte upp frågan om materialinsamling.

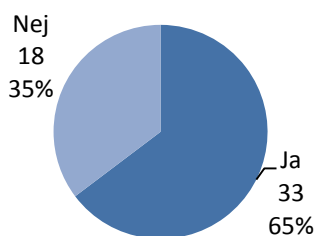
Figur 11: Efterfrågad materialinsamling i uppdragsbeskrivningar

Källa: Sida samt egna beräkningar

När det gäller frågan om långsiktiga effekter (Impact) har kartläggningen undersökt i vilken mån detta efterfrågas i utvärderingarna av Sida och Sidas samarbetspartners i uppdragsbeskrivningarna för utvärderingarna.⁴⁷

Figur 12: Efterfrågas långsiktiga effekter i uppdragsbeskrivningar?

Källa: Sida samt egna beräkningar

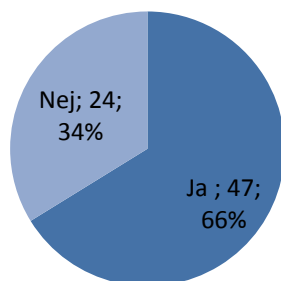
Slutsatsen är att långsiktiga effekter (Impact) efterfrågas i två av tre utvärderingar, allra vanligast i kombination med att andra

⁴⁷ Här har vi endast undersökt utvärderingar där uppdragsbeskrivningar bifogats utvärderingsrapporten och som författats på engelska.

utvärderingsfrågor ska besvaras.⁴⁸ I hälften av dessa utvärderingar har dock ingen mer känd specifik metod⁴⁹ för utvärdering av långsiktiga effekter använts. Fyra av tio (14 st) ”effekt-utvärderingar” har dock använt sig av en teoretisk ansats (theory of change-analys) för att lösa uppgiften. Fördelningen mellan kvalitativa, blandade och kvantitativa metoder skiljer sig inte heller mellan denna underkategori av utvärderingar (där långsiktiga effekter efterfrågas) och urvalet som helhet. Fyra utvärderingar angriper och diskuterar problem utifrån begreppet ”kontrafakticitet”⁵⁰. Ingen av de decentraliserade utvärderingarna har använt sig av experimentella metoder (som exempelvis randomiserade kontrollerade experiment), statistiska metoder eller kvalitativ jämförande analys(QCA).

Utan att på djupet ha analyserat frågan⁵¹ så noterar vi att de decentraliserade utvärderingarna ofta, men inte alltid, i sina metodkapitel i någon mån tagit upp begränsningar och invändningar hos de tillämpade metoderna.

Figur 13: Diskuteras metodbegränsningar i metodkapitel?

Källa: Egna beräkningar

⁴⁸ Här har vi endast undersökt utvärderingar där uppdragsbeskrivningar bifogats utvärderingsrapporten som författats på engelska.

⁴⁹ För en diskussion om vad som kan betraktas som etablerade metoder, se t ex Forss (2014).

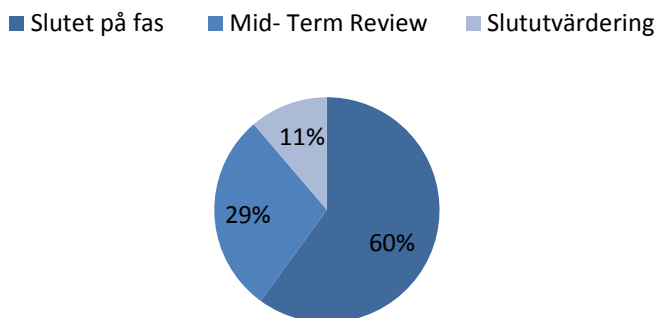
⁵⁰ Kontrafakticitet berör vad som hade skett om inte insatsen i fråga hade genomförts.

⁵¹ EBA har undersökt om metodens för- och nackdelar diskuteras i rapporternas avsnitt om metodbegränsningar. 72 utvärderingar har analyserats. Eftersom inte rapporterna i dess helhet analyserats bör diagrammet tolkas försiktigt.

När utvärderades Sidas bistånd 2013?

Det har varit svårt att finna bra information om tidsfaktorer i rapporterna. I 80 av de decentraliserade utvärderingarna har dock viss information hittats. 48 av dessa utvärderingar genomfördes mot slutet eller precis efter slutet av en specifik finansierad period. 23 av utvärderingarna var Mid Term Reviews och nio var slututvärderingar.

Figur 14: När utvärderas insatsen?

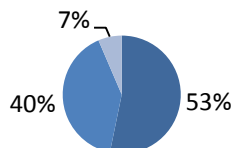

Källa: Egna beräkningar samt Sida

En relaterad fråga berör utvärderingens "timing" i förhållande till insatsen. För att en effektutvärdering ska ha rimliga möjligheter att fånga långsiktiga effekter bör insatsen oftast vara avslutad och viss tid bör dessutom ha passerat. Långsiktiga effekter ska hinna materialiseras innan de kan mätas. Tydligt är dock att utvärderingarna som regel genomförs när insatserna fortfarande pågår eller precis när insatsen avslutas, d.v.s. i ett skede då det ofta (men inte alltid) är för tidigt för att mäta effekter. Det är också vanligt att man påbörjar utvärderingsarbetet något innan projektet avslutas, detta för att utvärderingen (som det verkar) ska vara klar till dess att insatsen avslutas.

Figur 15: Utvärderingens timing i insatsen?

- Medan insatsen fortfarande pågår (exempelvis i halvtid)
- Precis innan eller efter insatsens slutförande
- En tid efter att insatsen genomförts

Källa: Sida samt egna beräkningar

Analysen antyder att utvärderingarna planeras utifrån en administrativ logik snarare än utifrån de utvärderade satsningarnas egen inre sådan.⁵²

Varför genomförs utvärderingar?

I denna kartläggning har vi även försökt undersöka varför utvärderingar av svenskt bistånd görs. En utgångspunkt är att regeringens myndighetsinstruktion till Sida omfattar utvärdering. Avtal mellan Sida och parter som genomför bistånd ska reglera uppföljning, revision och utvärdering. Bortom detta krav finns också ett utrymme för Sida att tolka varför och i vilket syfte utvärderingar ska göras. Viss information om hur Sida tolkat detta återfinns i uppdragsbeskrivningarna för Sidas decentraliserade utvärderingar. I hälften (45 st) av dessa återfinns specifika skrivningar kring beställarens syfte med utvärderingen. Dessa formuleringar har tolkats och klassificerats utifrån fem olika typer av motiv för utvärdering som Vedung (2009) lyft fram.⁵³ Den typ av motiv som nära nog

⁵² Exempelvis bör effekttvärderingar genomföras vid tidpunkter då insatsens effekter uppkommit och kan mätas. Om utvärderingar genomförs alltför nära insatsen i tid är det möjligt att effekterna ännu inte uppstått. Process-utvärderingar bör å andra sidan genomföras tidigare, så att insatsförloppets dynamik kan dokumenteras.

⁵³ Den teoretiska diskussion som utgjort grund för vår klassificering är Vedungs uppdelning i fem typer av utvärderingsmotiv: Instrumentellt; vilket innebär att resultaten används som underlag för beslut och/eller lärande i operativ mening. Upplysande; vilket innebär att utvärderingar utvidgar och fördjupar kunskap, men ändå inte används direkt operativt. Istället utgör de underlag för lärande på en konceptuell nivå; Legitimerande; vilket innebär att utvärderingar används som "politisk ammunition" för att förstärka redan intagna

genomgående anges i uppdragsbeskrivningar är det instrumentella. Utvärderingar motiveras utifrån något operativt syfte, och då oftast att de ska utgöra underlag för kommande beslut. I ett drygt tiotal fall anges motivet vara ett bredare lärande ("upplysande" motiv), och i lika många fall beskrivs även någon form av ansvarsutkrävande som motiv bakom utvärderingen. När dessa båda senare motiv anges görs det dock i stort sett genomgående i kombination med det instrumentella motivet.

En svårighet med att fastställa vad som faktiskt motiverar utvärderingar är dels att beskrivningen av motiven i uppdragsbeskrivningar – när de över huvud taget finns med – är kortfattade. Dessutom kan man förmoda att en del av de verkliga motiven knappast anges. Tre av Vedungs kategorier (legitimerande, taktiskt och rituellt) är sådana att beställaren sannolikt inte önskar att de blir offentliggjorda. Dessutom kan man anta att det instrumentella motivet framhävs framför andra motiv eftersom det kan förefalla oansvarigt att inte ha ett direkt operativt syfte med utvärderingen.⁵⁴ Vår beskrivning av utvärderingsmotiv ovan bör alltså ses som ytterst indikativ. Vad som dock ytterligare talar för att en operativ eller administrativ logik har stor betydelse för att utvärderingar görs är valet av tidpunkt för dess genomförande (något vi beskrivit och diskuterat ovan). Att utvärderingar beställs och i huvudsak används av projektansvariga pekar i samma riktning. Nedan undersöker vi hur det multilaterala biståndet utvärderas.

positioner; Taktiskt; vilket innebär att utvärderingar används för att undvika omedelbara beslut, för att vinna tid; Rituellt; Där utvärderingar används för att visa att beställarna bekänner sig till myten om det "moderna projektet".

⁵⁴ I en diskussion om utvärdering och utvärderingsmetoder under ett EBA-seminarium 16 maj 2014 talade Sida:s generaldirektör om ett starkt behov att stärka myndighetens system för lärande och erfarenhetsåterföring från utvärderingar, eftersom systemet enligt henne inte fungerade tillfredsställande.

Hur utvärderas multilateralt bistånd?

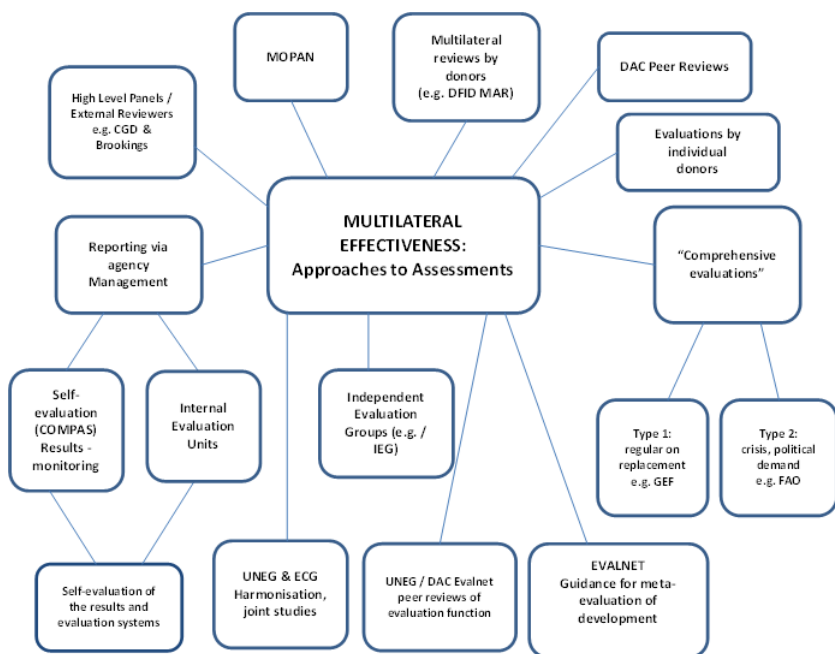
Hittills har kartläggningen främst avhandlat bilateralt bistånd. Därutöver går ca hälften av svenskt bistånd genom multilaterala organisationer, såsom FN:s fonder och program, samt multilaterala utvecklingsbanker. En stor del av det svenska biståndet kanaliseras även via EU. Detta bistånd ansvarar huvudsakligen UD för.⁵⁵ Utvärderingar av multilateralt bistånd sker främst genom att de multilaterala organisationernas egna utvärderingsavdelningar beställer och genomför utvärderingar. Dessutom finns separata nätverksorganisationer för utvärdering och bedömning av multilaterala organisationers kapacitet. Oftast är det givarländer som tagit initiativ till de separata utvärderingsnätverken. Några av de större givarländerna har även egna, inhemska, system för att bedöma de multilaterala organisationernas kapacitet och arbete.

Vem utvärderar multilateralt bistånd?

Måluppfyllelse i multilateralt bistånd utvärderas och bedöms genom en lång rad olika initiativ och organisationer. Figur 16 illustrerar denna mångfald. Biståndsinsatser finansierade genom multilaterala organisationer utvärderas huvudsakligen av organisationernas egna utvärderingsfunktioner. Dessa utvärderingar sker lokalt i genomförandeländer men görs även mer övergripande då olika tematik och metoder utvärderas.

⁵⁵ Multilateralt bistånd omfattar både kärnstöd till multilaterala organisationer och öronmärkt stöd till specifika insatser – multi-bi-bistånd. Det senare klassificeras vanligen som del av det bilaterala biståndet. Vad vi försöker komma åt här är en beskrivning av hur utvärderingsverksamhet har organiserats och strukturerats. I sin utvärderingsverksamhet gör multilaterala organisationer ingen skillnad mellan kärnstöd och öronmärkt stöd. Utvärderingsverksamheten blir därmed överlappande: en specifik insats kan teoretiskt utvärderas såväl inom ramen för den svenska utvärderingsstrukturen, som inom ramen för multilaterala organisationers utvärdering.

Figur 16: Utvärderingsmekanismer inom multilateralt bistånd

Källa: Hans Lundgren, OECD-DAC Evaluation Unit, Paris.

Omfattningen av multilateral utvärderingsverksamhet framgår av tabell 9. I tabellen har organisationer rangordnats utifrån hur mycket svenskt bistånd de mottog år 2013. Tabellen redovisar också vilka ekonomiska och personella resurser respektive organisation har avsatt för sin utvärderingsverksamhet. Hur många utvärderingar som genomförs per år skiljer sig avsevärt mellan organisationerna. I någon mån beror detta på att organisationerna sinsemellan benämner sina produkter olika - "utvärdering", "översyn" eller något annat. Vi återger de antal utvärderingar som organisationerna själva rapporterar. I tabellen anges dels hur många utvärderingar som gjordes/ beställdes från centralt håll under 2013, samt där uppgifter om detta finns, hur många utvärderingar som gjordes/beställdes på landnivå under samma år.

Eftersom multilaterala organisationer per definition är gemensamma mellan dess medlemsländer kan inte de svenska bidragen särskiljas, annat än i de fall bidragen är direkt öronmärkta för viss insats. Därför behandlar utvärderingarna den verksamhet som svenskt bistånd bidrar till, snarare än det svenska biståndet specifikt. Av tabellen framgår dock att de organisationer som får mest svenskt stöd

2013 bedrev en intensiv utvärderingsverksamhet. Undantagen är möjligen Afrikanska Utvecklingbanken, organisationer som bedriver humanitär verksamhet, samt UNAIDS.

Kvalitet på utvärderingar är mycket svårbedömt, inte minst eftersom kvalitet måste värderas utifrån många olika dimensioner. Vissa organisationer, som UNDP, IDB och Världsbanken redovisar tydligt sitt arbete med att försöka förbättra kvalitet i utvärderingar. Andra är mindre transparenta med hur de ser på utvärderingskvalitet. Ett sätt att grovt fånga kvalitetsnivåer i utvärderingarna är att redovisa de kvalitativa bedömningar av utvärderingsfunktionernas kapacitet att utvärdera resultat av organisationernas verksamhet, vilket gjorts inom ramen för Multilateral Organisation Performance Assessment Networks, MOPAN, arbete. Vi återkommer till en mer utförlig beskrivning av MOPAN och dess verksamhet. I tabell 9 återfinns en kolumn där MOPAN:s bedömningar anges. En annan mekanism för kvalitetsbedömning av multilaterala organisationer är OECD DAC och UNEG:s gemensamma peer reviews. Vi återkommer även till den.

Tabell 9 listar de utvärderingar som organisationernas centrala utvärderingsfunktioner genomfört eller låtit genomföra. Dessutom anges att några av organisationer gjort decentraliserade utvärderingar, det vill säga utvärderingar på landnivå. Men tabellen fångar långt ifrån in alla sådana utvärderingar. Den återspeglar inte heller den löpande verksamhetsuppföljning som görs. Exemplet IDA (Världsbanken) kan illustrera detta. IDA har 77 mottagarländer och i var och ett av dessa finns ett resultatramverk med mål och indikatorer på resultat. I varje land rapporteras om cirka 20-30 strategiskt viktiga resultat årligen, och det görs också en 'mid-term review' av landprogrammen, vilka i regel löper över 5 år.

Tabell 9: Utvärdering av svenskfinansierat multilateralt bistånd 2013

	<i>Svenskt bistånd (Mkr)</i>	<i>Avslutade utvärderingar 2013</i>	<i>Namn, Utvärderings- enhet</i>	<i>Utv.-personal; antal centralt; (decentral.)</i>	<i>Budget utvärdering (MUSD)</i>	<i>Kvalitets- bedömn. MOPAN*</i>
IDA	2 409	Se World Bank	Se WB	Se WB	Se WB	4.76/5
UNDP	1 660	397 (298 decent.)	Independent Evaluation Office (IEO)	21 (71)	8,43	4.60/5
UNICEF	1 331	99	Evaluation Office (EO) + 4 nivåer	15 (303)	21,4	4.39/5
WORLD BANK	1 166	22 (+ 33 "reviews")	Independent Evaluation Group (IEG)	107	33,8	
AfDB	907	7	Operations Evaluation Dept. (OPEV)	13	n.a. (1,5 % av admin budget)	4.23/4
UNHCR	807	30	---			4,29/4
GFATM	700	n.a. (27 reviews, 15 + 8 DQA)	Technical Eval. Ref. Group	n.a.	3,60	n.a.
WFP	664	10	Operations Evaluation (OEV)	10	5,28	4.35/4
UNFPA	533	14	---	n.a.	n.a.	4,13/4
OCHA	376	7	(Evaluation function)	11	1,33	n.a.
GAVI	368	0	Evaluation Advisory Committee	n.a.	n.a.	4.14/5.
UNRWA	366	0	(Evaluation Division)	4	0,27	3,77/3
UNAIDS	298		Unif Budget, Results & Accountab. Framework (UBRAF)	4 (55)	0,16	4,45/5
AsDB	255	123	Independent Evaluation (IED)	54	10,4	4,50/5

WHO	176	n.a.	Off. Internal Oversight Serv. (OIOS)	4	n.a.	4,04/3
IFAD	158	29	Indep Office of Eval. (IOE)	19	6,01	4,79/5
FAO	129	76	Office of Evaluation (OED)	21	4,99	3,99/4
CGIAR	129	-, Startår för IEA	Independent Evaluation Arrang. (IEA)	5	2,76	n.a.
OHCHR	107	3, Ny utv. policy 2013	(Evaluation function)	3	n.a.	n.a.
UNESCO	91	12	(Evaluation Section)	8 (5)	0,58	n.a.
EBRD	87	9	Independent Evaluation Dept. (ED)	17	5,12	n.a.
ILO	59	58	Evaluation Unit (EVAL)	6	6,30 (4,3 decent.)	n.a.
UNEP	57	10	Evaluation Office (EO)	10	1,42	4,11/5
IFC	46	se World Bank	Se WB	Se WB	Se WB	n.a.
IMF, (LIC)	10	2	Independent Evaluation Office (IEO)	23	4,74	n.a.
IDB	9	155	Office Eval. & Oversight (OVE)	25 (+30**)	n.a.	4,21/5

Källor: Årsrapporter och hemsidor för respektive organisation, samt för UNEG och ECG.

*MOPAN:s "common approach" innehåller frågor om hur väl organisationen utvärderar resultat av sin verksamhet. Bedömningar görs dels genom en enkätundersökning av hur kapaciteten uppfattas – här redovisat som ett genomsnitt på en skala 1-6 där 6 innebär högsta kapacitet, dels genom analys av dokument, vilket här redovisas som ett heltal mellan 1 och 6. Bedömningar görs av en anlitad konsult i samverkan med representanter för MOPAN:s medlemsländer.

** IDB knyter yngre forskare och konsulter till sin utvärderingsenhet genom ett särskilt program.

Ett landprogram består av ett antal projekt, och varje projekt har ett resultatramverk med mål och resultatindikatorer. Varje projekt har i sin tur mellan 3-6 övergripande mål, och 10-30 'intermediary results', med indikatorer. Resultat i förhållande till indikatorerna avrapporteras i regel halvårsvis. Varje projekt genomförs som regel dessutom en 'mid-

term review' och dessutom särskilt beställda utvärderingar av långsiktiga effekter, samt rapporter då projekt avslutas.

En överslagsberäkning ger vid handen att enbart IDA alltså arbetar med 77 resultatramverk, drygt 1 000 projekt (om vi antar 15 projekt i genomsnitt per land), vilka genererar cirka 2 000 resultatuppföljningar per år, omkring 250 mid-term reviews samt lika många utvärderingar av långsiktiga effekter eller rapporter över avslutade projekt. Sammanlagt genomför IDA alltså omkring 2600 resultatuppföljningsrapporter på decentraliserad nivå, varav upp emot 500 är att betrakta som regelrätta utvärderingar - förutom de 55 utvärderingar som IEG står för. Varje landkontor genomför dessutom 'Knowledge Activities' som bistår projektgenomförandet med analyser, utredningar, utvärderingar i det lokala sammanhanget.

Utvärderingsfunktionerna i de multilaterala organisationerna skiljer sig åt i fråga om graden av formellt oberoende. Asiatiska utvecklingsbanken diskuterar i sina styrdokument utvärderingsenhetens självständighet längs fyra olika dimensioner (behavioral autonomy; avoidance of conflicts of interest; insulation from external influence; organizational independence). UNDP och Världsbanken fäster även de mycket stor vikt vid utvärderingsenheternas organisatoriska oberoende. Andra organisationer har däremot utvärderingsfunktioner som är betydligt närmare knutna till huvudverksamheten. Mångfald och bredd i graden av oberoende är svår att fånga. Hur utvärderingsfunktionerna benämns inom respektive organisation finns angivet i tabellen.

Övriga utvärderingsorgan

Förutom de multilaterala organisationernas egna utvärderingsfunktioner finns ytterligare en lång rad utvärderingsaktörer inom det multilaterala biståndet:

OECD-DAC:s EVALNET genomför i samarbete med FN:s utvärderingsgrupp, UNEG, "peer reviews" (kollegiala granskningar) av de multilaterala organisationernas utvärderingsfunktioner. En särskilt tillsatt gemensam arbetsgrupp av professionella utvärderare från medlemsorganisationerna initierar granskningarna, vilka sedan utförs av speciellt sammansatta team. Verksamheten inleddes 2005 med granskningar av UNDP och UNICEF. Därefter utarbetades ett ramverk för peer reviews där arbetsmodellen är att jämföra

verksamheter med internationellt fastställd utvärderings-standard. Ett tiotal organisationer har genomgått sådana peer reviews.⁵⁶

EVALNET samordnar dessutom gemensamma utvärderingar kring frågor som är viktiga för samtliga givarländer. Syftet med samordningen är bland annat att minska utvärderingstrycket på biståndets mottagarländer. Exempelvis genomförde EVALNET under 2010 och 2011 en serie utvärderingar kring hur "Parisagendan" kring givarsamordning och biståndseffektivitet fungerat. Tidigare har man även utvärderat generellt budgetstöd som biståndsform. EVALNET fyller en samordnande funktion för medlemsländernas utvärderingsarbete, i syfte att undvika dubbelarbete, och man arbetar med att utveckla gemensamma utvärderingsnormer. Ytterligare en funktion är att sprida resultat från utvärderingar, bland annat genom en websida där olika givarländers utvärderingar publiceras. För närvarande finns några tusen utvärderingar samlade i denna databas.

MOPAN genomför, som redan nämnts, regelbundna bedömningar av organisationernas kompetens och kapacitet. MOPAN arbetar med en modell som analyserar fyra dimensioner av de multilaterala organisationernas effektivitet genom att uppskatta hur ett antal indikatorer uppfylls. De fyra dimensionerna är strategisk styrning; operativ styrning; kunskapshantering; och hur organisationerna hanterar relationer (inklusive politisk dialog). MOPAN:s arbete handlade tidigare i huvudsak om att bedöma hur organisationerna fungerar, och inte om att utvärdera hur insatser och program har lyckats.⁵⁷ Sedan 2012 har MOPAN dock omformat och utvidgat sin granskningsmodell. Numera utvärderar MOPAN även hur framgångsrika multilaterala organisationer har varit i att nå sina övergripande utvecklingsmål, och i vilken mån de bidragit till att hjälpa länder de arbetar i att uppnå millenniemålen. En kritisk utvärdering av MOPAN⁵⁸ har lett till att modellen nu genomgår ytterligare omprövning.

Efter tio års verksamhet har MOPAN analyserat 17 olika multilaterala organisationer. Dessa organisationer hanterar tillsammans 60 procent av allt internationellt multilateralt bistånd, och 73 procent av Sveriges multilaterala bistånd (2013). MOPANs medlemmar är 19 bilaterala givarländer som tillsammans står för

⁵⁶ EVALNET, 2013

⁵⁷ Gillsäter, 2013

⁵⁸ Balogun et al, 2013

närmare 90 procent av allt multilateralt bistånd i världen. MOPANs verksamhet samordnas från ett sekretariat som finns inhytt hos OECD i Paris. Man arbetar utifrån en modell med fastställda indikatorer för bedömning. Uppdragen genomförs i huvudsak av en konsultfirma. Representer för medlemsländerna deltar dock alltid också i bedömningsarbetet.

Förutom detta genomför enskilda bilaterala givare sina egna utvärderingar och bedömningar av de multilaterala organisationerna. Mest omfattande och systematiska av dessa är sannolikt Storbritanniens Multilateral Assessment Review (MAR) och Australian Multilateral Assessment (AMA). MAR lanserades 2011 och AMA året därefter. Båda bedömnings-systemen bygger på värderingar av dels hur effektiva organisationerna är, dels hur relevanta respektive multilateral organisations verksamhet är för just dessa givarländers prioriteringar i biståndspolitiken. Som en följd av de bedömningar som gjorts har både Storbritannien och Australien omfördelat sitt multilaterala bistånd. Även andra bilaterala givare gör bedömningar av organisationers kapacitet och relevans. I Sveriges fall användes under 2013 en multilateral strategi, i vilken organisationsbedömningar ingår. Dessa bedömningar görs av tjänstemän inom den svenska utrikesförvaltningen. I de svenska bedömningarna vägs underlag från såväl MOPAN som brittiska MAR in.

Med ojämna mellanrum tar givare eller ledningar för multilaterala organisationer även initiativ till större oberoende utvärderingar av organisationernas hela verksamhet. Sådana genomfördes till exempel under 00-talet för IFAD och FAO. Externa konsulter upphandlades och rapporter levererades till styrelser och medlemsländer. Dessa oberoende utvärderingar har som regel följts av omfattande omorganiseringsprocesser och diskussioner om övergripande målinriktning för organisationerna.

Samordnande nätverk

Samordning är en central fråga för aktörer inom utvärdering av internationella biståndsorganisationer. 1983 skapade OECD DAC sitt nätverk av utvärderare – EVALNET. Representer för bilaterala biståndsgivares utvärderingsfunktioner utgör stommen i det nätverket, men även representer för multilaterala organisationers utvärderingsfunktioner ingår. Året därpå, 1984, bildades inom FN-

systemet "the Inter-Agency Working Group on Evaluation". Denna samordnande organisation omskapades 2003 till "the United Nations Evaluation Group" (UNEG). UNEG har idag 45 FN-organ som medlemmar, och därtill tre observatörer. Till UNEG:s viktigaste funktioner hör att ta fram gemensamma utvärderingsnormer, och att verka för att dessa förankras och används inom alla de fonder, program och tematiska organ som ingår i gruppen.

Med likartade motiv slöt sig utvärderingsfunktionerna vid de multilaterala utvecklingsbankerna samman år 1996 och skapade "the Evaluation Cooperation Group" (ECG). Idag har ECG nio medlemsorganisationer, två organisationer som ansöker om medlemskap och tre permanenta observatörer. Bland observatörerna finns såväl OECD-DACs EVALNET som UNEG. ECG beskriver sitt uppdrag som att bland annat stärka användningen av utvärderingar inom de multilaterala utvecklingsbankerna, att dela lärdomar från utvärderingar och stärka utvärderares professionalism.

Ett "nätverk av nätverk" inom utvärderingsområdet bör också nämnas: "The Network of Networks for Impact Evaluation" (NONIE). Detta nätverk bildades 2006 för att främja att fler och mer effekt-utvärderingar görs av medlemmarna. Såväl det huvudsakligen bilaterala nätverket EVALNET som de multilaterala UNEG och ECG ingår i NONIE, tillsammans med "the International Organization for Cooperation in Evaluation" (IOCE). IOCE är i sin tur ett utvärderingsnätverk och samarbetsorganisation som består av nationella, regionala och internationella utvärderingsorganisationer. Flera av IOCE:s medlemsorganisationer har en annan eller en bredare inriktning än utvärdering av internationellt utvecklingssamarbete.

Ett nätverk som genomför utvärderingar specifikt inom humanitärt bistånd är Active Learning Network for Accountability and Performance in Humanitarian Action (ALNAP). ALNAP bildades 1997 som en uppföljning av en omfattande gemensam utvärdering av det humanitära biståndet till Rwanda som följde efter folkmordet. Den utvärderingen visade på ett omfattande behov av en professionalisering av det humanitära biståndet. ALNAP tillhandahåller en arena för gemensamt lärande och ansvarsutkrävande. Medlemmarna omfattar dels multilaterala organisationer, men även bilaterala givare som Sida, organisationer i det civila samhället och privat sektor samt fristående akademiker och experter. ALNAP genomför och samordnar utvärderingar, men lägger den kanske största tyngdpunkten på att

kommunicera och sprida lärdomar. Verksamheten koordineras från ett kansli i London.

Ett centralt tema i samordningen är att harmonisera utvärderingskriterier, inklusive kvalitetskrav, terminologi och vilka dimensioner som utvärderas. Ett annat är att gemensamt driva på för att utvärderingar ska bli mer använda i internationellt bistånd. Trots den stora mångfalden av aktörer och utvärderings-ansatser på det multilaterala biståndets område förekommer alltså ett stort mått av harmonisering och samordning. Detta bidrar till att graden av professionalisering ökar, och att normer för kvalitet i utvärderingar både diskuteras ingående och får stor spridning.

EU:s utvärderingsarbete

2,4 miljarder kronor, närmare sju procent av det svenska biståndet, kanaliserades via EU under 2013.⁵⁹ Flera aktörer är inblandade i EU-biståndets genomförande. En del betalas ur EU:s reguljära budget, och huvudansvarig för den verksamheten är EU-kommissionens generaldirektorat för utvecklingssamarbete (EuropeAid Development and Cooperation Directorate-General, DEVCO).⁶⁰ EU ger också bistånd via Europeiska Utvecklingsfonden (EUF), vilken utgörs av bidrag från medlemsländerna. 2013 bidrog Sverige med 800 miljoner kronor till EUF.⁶¹ Vidare har EU:s Utrikes-tjänst, EEAS, ansvar för samordning av bistånd och utrikespolitik. Med det syftet har EEAS byggt upp en separat biståndssektion. Genomförandet av biståndet i fält, i de omkring 140 samarbetsländerna, sköts av respektive EU-delegation.

Utvärdering av all denna verksamhet skedde 2013 på två nivåer.⁶² Inom DEVCO finns en central utvärderingsenhet, som ansvarar för

⁵⁹ EU är konstituentellt varken en mellanstatlig organisation eller nationalstat. Vi har ändå valt att beskriva EU-biståndet under rubriken multilateralt för att inte kränga till presentationen ytterligare.

⁶⁰ EuropeAid har två instrument till sitt förfogande: Development Cooperation Instrument (DCI, för Afrika, Latinamerika, Asien) och European Neighbourhood and Partnership Instrument (ENPI, för Öst- och Centraleuropa). Sveriges bidrag ges som avräkningar på den svenska biståndsramen, och utgör en del av Sveriges medlemsavgift till EU. 2013 uppgick detta till 1,6 miljarder kronor.

⁶¹ EUF samarbetar med AVS-länderna (tidigare kolonier i Afrika, Västindien och Stilla Havet) och detta samarbete regleras genom ett särskilt ömsesidigt avtal – Cotonou-avtalet.

⁶² 2014 omorganiserades EU-kommissionen så att ansvaret för bistånd till Mellanöstern, Nordafrika, Öst- och Centraleuropa flyttades ut från DEVCO till nybildade DG NEAR

strategiska utvärderingar. Enheten har en relativt blygsam budget givet den totala storleken på EU:s bistånd (4,75 miljoner euro 2013). Medlen användes det året till sju strategiska utvärderingar, vilka genomfördes av upphandlade konsulter. Enhetens roll är att med hjälp av en expertkommitté samordna arbetet, garantera utvärderingarnas kvalitet och sprida dess resultat. Ansvar för att EU agerar på utvärderingars rekommendationer ligger på kommissionärsnivå. Sedan 2010 har EU-kommissionen strävat efter att i ökande grad delta i utvärderingar tillsammans med andra biståndsgivare.

Den stora mängden utvärderingar – av projekt och program – genomförs dock i samarbetsländerna. Det är EU-delegationerna och andra programansvariga som också ansvarar för att verksamheten blir utvärderad. En omfattande mängd utvärderingar genomförs årligen. Det har inte inom ramen för denna studie varit möjligt att sammanställa alla dessa för 2013.

Slutsatser och lärdomar för framtiden

Denna kartläggning har visat att det under 2013 gjordes en mycket stor mängd utvärderingar av svenskt bistånd, samt att det svenska biståndet utvärderas av många olika aktörer på olika nivåer (internt och externt), från Sverige och från mottagarländer. På individnivå utvärderas biståndet av en ganska stor och heterogen grupp utvärderare och konsulter. Rapporten visar också att begreppet utvärdering tolkas och används på ett olikartat sätt av olika biståndsutförare.

Inom det bilaterala biståndet har vi estimerat att verksamhet omfattande hälften av det bilaterala biståndet någon gång utvärderas - givet att 2013 var ett någorlunda normalt utvärderingsår. Flertalet utvärderingar beställs av ansvariga biståndsorganisationer och inte av externa granskare.

En utgångspunkt för kartläggningen har varit att räkna utvärderingar, för att beskriva biståndsutvärderingens omfattning. Samtidigt bör konstateras att det inte är något egenvärde att göra många utvärderingar.⁶³ Ett mindre antal utvärderingar och en större bredd i metodanvändningen skulle hypotetiskt mycket väl kunna ge motsvarande eller större information och lärdomar.

Möjligheterna att lära av utvärderingar påverkas av för vem och hur brett de görs tillgängliga. En del av de decentraliserade utvärderingarna (beställda av operativa avdelningar inom Sida, biståndsektioner vid ambassader eller Sidas samarbetspartners) skrivs på spanska och franska för att vara tillgängliga för dem som huvudsakligen är inblandade, men svenska sammanfattningar saknas ofta i dessa fall. Dessutom publiceras aldrig många av utvärderingarna. Tillgängligheten på de utvärderingar som genomförts kunde alltså ha varit bättre för aktörer som inte är direkt inblandade i utvärderingarna och i den utvärderade verksamheten. Utvärderingssystemet inom biståndet är också tydligt decentraliserat, något som kan påverka tillgängligheten. Ett stort antal utvärderingar genomförs utan att detta behöver komma centrala utvärderingsmyndigheter till kännedom. Användningen av inhyrda konsulter i utvärderingen av svenskt bistånd

⁶³ Ett metodologiskt alternativt i kartläggningen hade också varit att ännu tydligare styra vad som ska räknas som en utvärdering. Nackdelen hade dock varit att vi inte kunnat visa vad biståndsaktörerna ser som just utvärderingar. Se även Bilaga 1- metod.

är legio. Detta bidrar till att utvärderingar görs med organisatoriskt oberoende. Samtidigt har denna praxis ett pris i termer av att lärandet i lägre grad hamnar inom de organisationer som styr och utför biståndet.

Den tematiska inriktningen på Sidas decentraliserade utvärderingar visar att många områden täcks in och att fördelningen mellan tematiska områden är relativt jämn. Ett par områden framstår möjligen som svagt utvärderade 2013: konflikt/fred/säkerhet, hälsa och humanitärt bistånd. Det senare området framstår även som svagt utvärderat inom ramen för det multilaterala samarbetet. Samtidigt är det inte självklart att alla biståndsområden måste utvärderas inom ramen för ett kalenderår. Behov av utvärdering, lärande och granskning kan skifta.

Ett geografiskt insatsområde som utvärderats i lägre grad 2013 än dess finansiella omfattning är ”globala insatser”, dvs insatser som görs i fler än en världsdel. Geografiskt var utvärderingar vanligast förekommande i Öst- och Centraleuropa samt i Bolivia. I Bolivias fall handlade det om att den dåvarande svenska regeringen beslutat om en avveckling av biståndet till landet (ett beslut som sedan ändrats av nuvarande regering). I Öst- och Centraleuropas fall är förklaringen inte lika uppenbar.

Ett mycket vanligt mönster inom det bilaterala biståndet är att beställaren av en utvärdering i uppdragsbeskrivningar begär svar på många olika typer av frågor samtidigt. De fem OECD/DAC-kriterierna för utvärdering (måluppfyllnad, effekter på lång sikt, relevans, bärkraft och kostnadseffektivitet) används ofta samtidigt i utvärderingarna. Detta tenderar i sin tur att leda till att utvärderingsfrågorna blir många. De fem kriterierna kompletterar varandra och syftet är att de tillsammans ska ge underlag för att bedöma nyttan av en insats. Man kan dock fråga om det är rimligt att i nästan samtliga utvärderingar ha ambitionen att göra heltäckande bedömningar av insatser? Kan inte lärande även ske genom att man i högre grad utvärderar delasppekter av insatser? Och i de fall man väljer heltäckande utvärderingsperspektiv på insatser – ges det tillräckligt med resurser för att utvärdera med tillräcklig kvalitet? Långsiktiga effekter efterfrågas exempelvis relativt ofta, men då nästan alltid som en bland många utvärderingsfrågor att besvara (och med en som regel ganska begränsad budget). Dessutom tycks beställaren i förväg styra vilken typ av data som ska inhämtas och vilka metoder som ska användas. Sammantaget kan detta innebära begränsningar för

utvärderarna när det gäller att variera och anpassa utvärderingsmetoder och att genomföra sådana effektutvärderingar. Ännu mer krävande är det att besvara frågor om kostnadseffektivitet, eftersom sådana bedömningar utifrån en strikt tolkning förutsätter att man först har klarlagt de långsiktiga effekterna av en insats.⁶⁴ En ökad användning av kvalitativa och kvantitativa metoder i kombinationer där nya ansatser i högre grad provas kunde också bredda perspektiven. En mer anpassad eller öppen styrning av utvärderingars inriktningar skulle kunna öppna för att en större mångfald av metoder (och därmed sannolikt av lärdomar) kom fram.

När OECD gjorde sin jämförelse 2010 anslog Sverige en internationellt sett stor andel av biståndet till utvärderingar. Men anslår då Sverige lite, lagom eller mycket resurser till utvärdering? Bedömningen av detta måste ske i ljuset av vilken sorts utvärderingar som görs, och vad man får ut av dem. Vi har i denna kartläggning funnit att merparten av de närmare 300 utvärderingar som gjordes av Sveriges bistånd 2013 berörde relativt avgränsade insatser.⁶⁵ Samtidigt efterfrågades i uppdragsbeskrivningar för utvärderingarna en hantering av många utvärderingskriterier samtidigt. Genom att beställa svar på en lång rad olika frågor riskerar uppdragsgivarna att styra mot en typ av utvärderingar som ger relativt begränsad kunskap om (och budget för att besvara/hantera) varje enskild fråga eller kriterium. Ska utvärderarna kunna svara på alla frågor, riskerar också varje fråga att få en begränsad behandling. Valet av utvärderings-design och –metod styrs sannolikt (åtminstone på genomförandenivån) av tids- och pengamässiga ramar, snarare än av utvärderingsfrågornas karaktär. Utvärderingarna tycks också tidsmässigt planeras utifrån en administrativ logik. Vidare kan diskussionen om effektutvärderingar ses i ljuset av att åtminstone två internationella organisationer beräknat att sådana utvärderingar kostar flera gånger mer än den genomsnittliga kostnaden för utvärderingar som Sida beställer.

Det multilaterala bistånd som Sverige bidrar till utvärderas även det. Internationellt framstående utvärderingsexpertis finns knuten till några av de stora organisationerna. Utvärderingsenheternas ställning är i flera av dessa central och självständig. Sammantaget kunde detta tala för utvärderingar av hög kvalitet, vilka även får genomslag i

⁶⁴ Ett vanligt tillvägagångssätt är att bedöma kostnadseffektivitet med olika enklare tillvägagångssätt. Detta ger dock inte säkra svar på den faktiska kostnadseffektiviteten i en insats.

⁶⁵ Utvärderandet av svenskt bistånd skulle kunna karaktäriseras som ”pointilistiskt”.

verksamheten. Dock är detta inte ett mönster som gäller generellt bland de multilaterala organisationerna. Variationen är stor mellan olika organisationer. Några har helt nyligen inrättat en strukturerad utvärderingsverksamhet. Gemensamma utvärderingsnätverk och samordning innebär att det finns och länge har funnits ett ömsesidigt tryck mot att lägga ökad vikt vid utvärdering, att utveckla, anta och tillämpa en gemensam utvärderingsstandard. Ännu tillämpar dock inte alla multilaterala aktörer dessa normer i samma omfattning.

Frågor för ytterligare studier

En fråga som dröjer sig kvar efter en kartläggning av alla de utvärderingar som under ett år – 2013 i detta fall – är vilka avtryck dessa satt i form av ändrad inriktning på biståndsinsatser? Den frågan har inte berörts i denna rapport. För att kunna säga något om värdet av en omfattande utvärderingsverksamhet skulle utvärderingars effekter i form av förändringar i verksamhetsinriktning behöva göras. Skiljer sig detta mellan, eller till och med inom, organisationer? Den frågan ligger bortom vad som är möjligt att besvara med en kartläggning.

Flera observationer i denna kartläggning väcker sammantaget frågor om hur organisationer inom det svenska biståndet tar till sig information och lärdomar från utvärderingar. Hur kan absorption av information och lärande organiseras när grundläggande förutsättningar för att hämta in kunskaper inte tycks vara de bästa? Ingen kan förväntas läsa alla de 300 utvärderingarna, men sannolikt finns det utrymme för mer lärande över tematiska och organisatoriska gränser. Även kring dessa frågor finns behov av ytterligare studier.

Kvaliteten på utvärderingar är ett annat område som kartläggningen inte berört. Observationerna att flertalet utvärderingar dels förväntas utgå från flertalet av OECD/DAC:s utvärderingskriterium, samt att de ofta ska bedöma insatser inom fler än ett tematiskt område indikerar att kvaliteten kan bli lidande. För diskussioner om utvärderingars kvalitet hänvisas till exempelvis Forss et al. (2008) samt LaGuardia (2014). Ytterligare studier kring kvalitet i förhållande till avgränsade och specifika utvärderingssyften kan dock behövas.

Referenser

- Balogun, P., P. Isenman, D. Poate and V. Hildenvall (2013): "Evaluation of MOPAN – Main Report", Sipu International, Stockholm", Sweden.
- Christoplos, I., A. Liljelund Hedqvist, J. Rothman (2013): "Swedish Development Cooperation in Transition? Lessons and Reflections from 71 Sida Decentralised Evaluations" (April 2011 – April 2013) Final Report, 2013:1.
- Christoplos, I., A. Liljelund Hedqvist, J. Rothman (2014): "Lessons and Reflections from 84 Sida Decentralised Evaluations 2013 – a Synthesis Review", Sida Studies in Evaluation 2014:1, Sida, Stockholm.
- Elhaut, T. (2014): "IFAD's 2010-2015 impact evaluation initiative : cost-effective impact evaluation, the holy grail for development effectiveness", Presentation at the EBA seminar "Finding the effects of Swedish aid: How to do it?" Stockholm 16 May 2014.
- EVALNET (2013): "Report on Evalnet 30th anniversary meeting in Paris", AusAID, Office of Development Effectiveness, Canberra, Australia.
- Expertgruppen för biståndsanalys (2014): "Svenskt statligt internationellt bistånd i Sverige: en översikt. EBA 2014:05.
- Forss, K. (1994): "Några aspekter på kvaliteten inom utvärderingar av svenskt biståndssamarbete", SAU, Stockholm.
- Forss, K., and J. Carlsson (1997): "The Quest for Quality – Or can evaluation findings be trusted?" *Evaluation*, Vol 4, pp 481 – 502.
- Forss, K. (2007): "Utvärdering som hantverk – bortom mallar och manualer", Studentlitteratur, Lund.
- Forss, K, E. Vedung, S.E. Kruse, A. Mwaiselage, A. Nilsson (2008) "Are Sida Evaluations Good Enough? ", Sida studies in Evaluation 2008:1, Stockholm, Sweden
- Forss, K and Bandstein, S. (2008): "Evidence-based Evaluation of Development Cooperation: Possible? Feasible? Desirable?" Nonie Working Paper NO. 7, January 2008.
- Forss, K, Befani B and Kruse, S.E. (2012): "A Study of Monitoring and Evaluation in Six Norwegian Civil Society Organisations", Norad, Oslo, Norway

- Gillsäter, B. (2013): "The Multilateral Organisation Performance Assessment Network - A collective effort" Presentation at the EBA seminar "How Effective Are Multilateral Aid Organizations?" Stockholm, 16 December 2013.
<http://www.mopanonline.org/publications/>
- IEG (2012): "World Bank Group Impact Evaluations: Relevance and Effectiveness," Independent Evaluation Group, World Bank, Washington D.C.
- LaGuardia, D., S. Becker-Thierry, F. Bonoll (2014): "Mid Term Review of the Framework Agreement for Sida Reviews, Evaluations and Advisory Services on Results Frameworks", Sida Decentralised Evaluation 2014:13, Sida, Stockholm.
- Molund, S. and G. Schill Looking (2007): "Looking Back, Moving Forward", Sida Evaluation Manual, 2nd revised edition, Sida, Stockholm.
- OECD-DAC (2002): "Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management".
- OECD (2010): "Evaluation in development agencies".
- Riksrevisionsverket (1988): "Lär sig SIDA? En granskning av SIDA:s förmåga att lära av erfarenheterna", Stockholm.
- Sadev (2008): "Lär sig Sida mer än förr? En jämförande studie av attityderna till lärande inom Sida idag och för tjugo år sedan", Utvärdering 2008:1, Karlstad.
- Sida (2014): Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management, Sida, Stockholm.
- Statskontoret (2012): Utvärdering av svenskt bistånd. En översyn av utvärderingsverksamheten, 2012:17.
- Stern, E., N. Stame, J. Mayne, K. Forss, R. Davies, B. Befani (2012): "Broadening the range of designs and methods for impact evaluations", DFID Working Paper 38, London.
- UNEG (2012): "Peer Reviews of the Evaluation Function in United Nations Organizations - A Joint Undertaking of the DAC Evaluation Network and the UN Evaluation Group", New York.
- Vedung, E (2009): "Utvärdering i politik och förvaltning".
- Yarbrough, D. B, L.M. Shulhe, R. K. Hopson, F. A. Caruthers (1994): "The Program Evaluation Standards- A Guide for Evaluators and Evaluation", JCSEE, Sage Publications, Thousand Oaks, CA, USA.

Bilaga 1- genomförande och metod

Kartläggningen har genomförts i flera steg.

Arbetet föregicks av en enklare sonderande och förberedande inläsning av ett antal tidigare liknande kartläggningar och studier.⁶⁶

Därefter arbetades ett empriskt ramverk fram med *tre huvudsakliga komponenter* och där lärdomar från tidigare studier haft inflytande över frågeställningarna:

1. En mailförfrågan till (i princip) samtliga kända större svenska biståndsaktörer vid sidan av biståndsmyndigheten Sida avseende genomförda utvärderingar;
2. Genomgång av Sidas utvärderingar 2013, samt
3. Olika former av kompletterande materialinsamling (bl.a. via hemsidor)

Därefter sammanställdes materialet och rapporten författades. Nedan beskriver vi nu steg 1-3 ovan mer ingående med avseende på urval, sammanställning, genomgång samt svagheter och styrkor i metoden.

(1) En mailförfrågan till samtliga kända större svenska aktörer på biståndsområdet utom Sida⁶⁷ skickades ut 2014-08-28 där vi bad aktörerna att lista samtliga utvärderingar de gjort själva eller beställt 2013. Vi bad aktörerna ange namn på rapporten/ rapporterna samt författare och specificerade (bland annat) att rapporterna skulle ha färdigställts slutligt 2013. Vi bifogade en etablerad definition av utvärdering samt en specifikation av förfrågan (för mailförfrågan se Bilaga 3). Flera påminnelser gjordes på mailförfrågan och samtliga organisationer besvarade (efter ett antal påminnelser) förfrågan. Den fullständiga listan på inskickade utvärderingar återfinns i bilaga 2.

En svaghet i kartläggningen är att EBA inte kunnat göra någon djup bedömning avseende kvalitet i den information som skickats in.

⁶⁶ Se Referenser. Genomgången var inte fullständig men speglar det som skrivits om biståndsutvärdering på senare år i Sverige.

⁶⁷ Organisationer som eventuellt borde ha varit med i kartläggningen men som inte ingår är The Stockholm International Water Institute (SIWI), International IDEA och Internationellt Centrum för Lokal Demokrati (ILDC).

Vissa organisationer kan ha följt EBA:s instruktioner mer strikt än andra och definitionen av utvärdering som bifogats är relativt generell.⁶⁸ EBA har också i några enskilda fall kunna se kvalitetsbrister i den information som skickats in genom att organisationer tillställt oss rapportnamn som antyder att rapporterna inte är utvärderingar (när detta varit uppenbart har rapporterna tagits ur sammanställningen). Här finns också en problematik som uppstår om organisationerna (efter ett antal år med en stark resultatagenda i biståndet) uppfattar en outtalad värdering i förfrågan där ”många” utvärderingar ses som något bra. Principiellt bör också utvärderingar i huvudsak värderas och analyseras utifrån användning och kvalitet och inte utifrån sitt antal. En bra utvärdering kan ha samma värde som 20 dåliga. EBA:s bedömning är att sammanställningen underskattar antalet decentraliserade utvärderingar hos Sidas samarbetspartners och (något) överskattar antalet utvärderingar hos övriga bilaterala biståndsaktörer utanför Sida.

(2) Genomgång av Sidas decentraliserade utvärderingar 2013.

Genomgången baserades här på en sammanställning framtagen av Sida själva.⁶⁹ Grundmaterialet från Sida bestod av en excellista samt en mapp med motsvarande utvärderingsrapporter. Dessa har sedan gått igenom av EBA med utgångspunkt i ett antal initialt (och successivt) formulerade frågeställningar. Följande frågor (med strukturerade svaralternativ) styrde genomgången: Individuell kod, Publikationsnummer/ publikationsdatabas, Beställare, Projektledare, Team/ensam utvärderare, Antal teammedlemmar, Språk, Nationalitet projektledare, Kön projektledare, Ansvarig konsultfirma, Firmans nationalitet, Region, Land, Interventionskostnad, Sakområde, Objektform, OECD:s utvärderingskriterier, När, Timing, Skäl/Varför utvärdera, Uppdragsbeskrivning, Efterfrågad materialinsamling i ToR, Efterfrågas Impact i ToR, Kvantitativ/ kvalitativ metod, Metod/ Design för Impact, Diskuteras tillförlitlighet (i metodkapitel). Genomgången sammanställdes och analyserades i Excel.

⁶⁸ ”En utvärdering är en ”systematic inquiry in to the worth and merit of an object” (Yarbrough et al, 1994). Organisationerna visste inte när de lämnade sina uppgifter om EBA i ett nästa steg skulle komma att begära ut rapporter, bedöma kvalitet eller liknande.

⁶⁹ Sammanställningen användes av Sidas generaldirektör på EBA:s seminarium om effektutvärdering 16/ 5 2014 men har också använts av Indevalop för att ta fram rapporten: ”Lessons and Reflections from 84 Sida Decentralised Evaluations 2013 – a Synthesis Review”, Sida Studies in Evaluation 2014:1, Sida, Stockholm. Där utgick författarna från samma grundurval men sorterade sedan bort ett antal rapporter som fokuserat på samarbetsstrategier. Detta är också det huvudsakliga skälet till att vårt urval inte är exakt lika.

Den initiala excel-filen från Sida innehöll vid översändandet 106 utvärderingar. Efter en första genomgång och avstämning med Sida konstaterades att 89 angivna titlar faktiskt var utvärderingar och som också färdigställda.⁷⁰ Sidas sammanställning baseras i sin tur på de operativa enheternas egna utvärderingsplaner för 2013 vilka i slutet av året har följts upp med redovisningar av vilka utvärderingar som faktiskt färdigställts. Det rör sig både om utvärderingar som Sida har beställt och om utvärderingar av Sida-stödda program/projekt som Sidas samarbetspartners har beställt. På decentraliserad nivå genomförs alltså utvärderingar av Sidas insatser genom 1) att Sida på ambassad beställer 2) att Sida i Sverige beställer, eller 3) genom att Sidas samarbetspartners beställer utvärderingar av Sidas projekt, program eller motsvarande och som Sida sedan på olika sätt ofta får del av. Man bör skilja på utvärderingar som beställs av Sida och ambassad generellt och utvärderingar som beställs över ramavtalet då alla utvärderingar på Sida inte beställs över ramavtal. Man bör också hålla isär Sidas totala antal utvärderingar 2013 från det som publiceras på hemsidan 2013 då inte allt publiceras och då publiceringen ibland sker med viss eftersläpning. På Sida uppger man sig dock arbeta för att öka antalet publicerade utvärderingar.⁷¹

Sidas egen bedömning av den lista som är utgångspunkt för rapporten är att den utgör en underskattning avseende det totala antalet aktuella utvärderingar av Sidas insatser på decentraliserad nivå.⁷² Frågan som gått ut till enheter och utlandsmyndigheter kan ha tolkats lite på olika sätt. Sida menar att sammanställningen i högre utsträckning speglar det som avropats på ramavtalet eller större utvärderingar beställda av HK, men är mindre fullständig när det gäller utvärderingar beställda av utlandmyndigheter eller av samarbetspartners. Sammanställningens styrka är dock att den representerar ett försök att sammanställa så många decentraliserade utvärderingar som möjligt och att listan därmed bör ge något som närmar sig en helhetsbild. Något som talar emot att många utvärderingar saknas är att incitamentbildens sammantaget kan antas peka för att många utvärderingar faktiskt letas fram vid en förfrågan.

(3)Kompletterande materialinsamling. Här genomfördes bland annat en genomgång av ett stort antal multilaterala organisationers

⁷⁰ Mailkorrespondens 4/ 8 till 6/ 8- 2014.

⁷¹ Mailkorrespondens 17/ 9- 2014.

⁷² Ibid.

hemsidor, samt en granskning av utvärderings- och andra rapporter som dessa organisationer publicerat. En enklare genomgång gjordes också av samtliga ramorganisationers hemsidor för att undersöka om de där publicerar utvärderingsrapporter, samt en genomgång av Sidas publikationsdatabas för att lista publicerade utvärderingar 2009- 2013. Genomgången avseende vilka utvärderingar som Riksrevisionen och Statskontoret genomfört 2013 genomfördes också med hjälp av hemsidor istället för mailförfrågan då deras hemsides-information bedömdes som pålitlig.

Bilaga 2- funna svenska biståndsutvärderingar 2013

Sida och Sidas partnerorganisationer

- Evaluation of Afghanistan Analysts Network (AAN) 16 December 2013 & Evaluation of Afghanistan Research and Evaluation Unit (AREU) 17 December 2013
- Evaluation of the Governance Accountability Project, phase II (GAP2), Bosnia and Herzegovina (BiH)
- Evaluation of the phase 2 cooperation with the Albanian tax administration
- Peacebuilding and Inclusive Local Development (PBILD), Final Evaluation, prepared by a consortium of evaluations under supervision of TARA IC d.o.o, Novi Sad
- Review of the National Democratic Institute (NDI) project “Building Public Confidence in the Electoral Process in Georgia”, 2009-2013, Review of the Results of Sweden’s Development Cooperation Strategy in Georgia
- Evaluación del ”Programa Liderazgo Joven Construyendo Democracia” Julio 2010 – Diciembre 2012 – Informe final
- Mid-term Evaluation of the TIMP Regional Programme: Transparency International
- (Mid-term) Review of the implementation of the Community Policing Project in Albania
- Municipal Training System, mid-term evaluation, initiated by the project and paid by the project budget
- Mid-term review of Support to Partnership in Statistics in BiH Phase 3 (Twinning of BiH statistical offices with SCB)
- Evaluación al Proyecto Fortalecimiento Democrático PNUD – Idea International – NIMD

- Evaluation of the project to encourage the uptake and use by developing countries of the international standard (ISO 26000) on Social Responsibility in the MENA region (2010-2014)
- MTR PROAGRO (klimatanpassat lantbruk och vattenresursanvändning)
- Mid Term Review of Bio-Innovate Programme
- MTR Nodo (kunskapsnod för klimatanpassat vatten och sanitet)
- Civil Society Urban Development Program Midterm
- MTR Community Forestry Baba Carapa
- Evaluación intermediaria del “Proyecto: Contribuyendo al Desarrollo Económico e Integral en Área Rural”
- Mid-term review of the Sida supported Femmes Africa Solidarité (FAS) programme “Enhancing Civil Society in Human Security, Conflict Prevention and Peacekeeping” during the period 2010-2012 Final Report,(förf: Jérôme Gouzou och Justine Elakano, 14 Februari 2013)
- Evaluation West Africa Network for Peacebuilding
- Mid Term Review of the Trade Policy Training Centre in Africa, (TRAPCA), Indevlop
- OECD MENA Investment programme 2011-2015 Mid Term Review
- Supporting Human Rights Defenders: Analyzing Short Term Results. EMHRF programme 2009-2012
- Halvtidsöversyn av Cambodia Community Based Adaptation Programme (CCBAP)
- Mid Term Review of LVEMP 11 Civil Society Watchdog Project of East African Sustainability Watch Network
- Project Evaluation of Support to Capacity Strengthening of Zimbabwe Electoral Commission (ZEC)
- Review of Swedish support to the Serbian administration to prepare a national project pipeline for environmental investments, “Environmental Infrastructure Support Project” , ORGUT

- The Carter Center. Egypt Parliamentary and Presidential Elections. Witnessing Project (2011–2012)
- Kartläggning CS stödformer på Sida och Ambassader (2012-13)
- Civil Society Facility in Natural Resources Midterm Review
- Mid-term Review of the water and sanitation sector programmes in Burkina Faso (PNAEPA and PAGIRE)
- Genderutvärdering av Fautapo
- Public Policy Information, Monitoring and Advocacy (PPIMA) project in Rwanda. Baseline Report & Logframe for Phase II
- For a measuring the impact of the project Rebuilding Post-Revolution Egyptian Media: Embracing Free Expression, Diversity and Inclusiveness. (MDI 2011-2013)
- “Good Water Neighbors” Project by FoeEME
- Review of the Core Support for The Eurasia Partnership Foundation (EPF), 2008-2013
- An Evaluation of Sida-Funded Project on Regional Cooperation for Organic Standards and Certification Capacity in East Africa – “OSEA phase II” (2010-2013)
- Implementation Evaluation of the Cooperation Strategy with Kenya 2009-2013
- UNIAP – UN interagency project protect on human trafficking
- Evaluation of the Strategy with Turkey 2010-2013
- Water Resource Users Association Impact Evaluation
- Implementation Evaluation of the Cooperation Strategy with Kenya 2009-2013. Part II: Poverty and Development Assessment
- Experiences and lessons learned from Partner Driven Cooperation in the seven selective cooperation countries
- Evaluation of Sida’s support to Kvinna-to-kvinna and its programme ”Palestinian women seek greater power and influence to organise for democratic statebuilding 2011-2013”
- Review of the Swedish Civil Society Support in Liberia
- Review of Gender Equality support in Eastern Europe and the Western Balkans 2001-2012

- Review of the Swedish Development Cooperation within the Breakaway Region of Abkhazia, Georgia, 2011-2013
- Evaluation of Sida's Support to Environment Infrastructure and Reforms in Central and Eastern Europe and Western Balkans 1995-2010
- Reintegration Assistance to Returnee Communities in Counties of High Return: Aweil East & Twic (Sydsudan)
- A Swedish Eastern Europe Regional Strategy – A Strategic Review - Final Report, 2013:14
- Nile Basin Trust Fund
- MEKARN
- Hand in Hand East Africa End Term Evaluation
- Review of the Swedish support to the hiv/aids programmes in South Africa 2004-2013
- Final review of CENTEC for Environmental Technology at the Embassy of Sweden in Beijing, China
- Project Evaluation Support to Gender Links - Gender Justice and Local Government Programme
- Independent Outcome Evaluation UNDP Rule of Law & Access to Justice Programme in the oPt, 31 May 2013
- UNDP Democratic Institution Program – terminal programme evaluation
- Evaluation of the Council of Europe Action plan for Ukraine 2008-2011 – Synthesis report
- International Organisation for Migration - Partnership on Health and Mobility in East and Southern Africa (PHAMESA), End-of-Programme Evaluation
- Evaluation of support to Private and Decentralised Forestry in Kosovo, 2009-2013
- Evaluation of Results of Sweden's Development Cooperation Strategy Albania
- Outcome Assessment of Swedish Bilateral Co-operation in Bolivia 2009-2012

- Review of the DDG Humanitarian Mine Action Support to the National Strategy through Clearance and Enhanced Quality Project in Afghanistan
- NELSAP River Basins
- TetraPak/WFP Pilot School Milk Programme in Zambia
- Regional Cooperation Council - Women Entrepreneurship project
- Final Evaluation of Institute of Land Administration/Bahir Dar University
- Évaluation du Programme d'Appui aux Initiatives du Reso Climat Mali pour l'Adaptation aux Changements Climatiques (PAIRCC) 2009-2012
- SWHAP – Evaluation of the Swedish Workplace HIV and AIDS programme 2009-2012
- Evaluación Observatorio de procesos de Desarme, Desmovilización y Reintegración (ODDR) de la Universidad Nacional de Colombia
- Evaluation of Hand in Hand “Sustainable Livelihood Programme through Community Mobilization and Establishing Knowledge Resource Centre in Mazar-e-Sharif”
- Informe de Evaluación de cierre PROMUDEL, Guatemala
- Review of the Sida-funded Institutional Cooperation in the Field of Environment in Ukraine – Indevalop, December 2013
- UNDP Public Sector Reform Final Evaluation
- Final Evaluation Report of "Arab Women's Rights and Regional Media Monitoring" Project. Implemented by: Appropriate Communication Techniques "ACT”
- Evaluation conjointe Gouvernement-Ambassade de la Suède sur l'état des lieux de la mise en œuvre du projet barrages. By : Ministère de l'Economie et des Finances was responsible.
- Final evaluation Sumaj Huasi and Agua Tuya (vatten och sanitet)
- Utvärdering av stöd till Näringslivets Internationella Råd (NIR)

- Government of Burkina Faso and Donors Joint Annual Review of the water and sanitation sector programmes in Burkina Faso (PNAEPA and PAGIRE).
- Evaluation Finale Externe du projet d'appui aux elections legislatives et municipales du Burkina Faso 2012. By: Cheikh FAYE, Consultant International.
- Utvärdering av Joint Climate Change Initiative (JCCI)
- MTR Fautapo (yrkesutbildning)
- Review of Swedish support to the World Customs Organization (WCO) Capacity Building, 2008-2012, Indevlop
- Evaluation of the Capacity Development of Municipal Associations
- Evaluation Finale de mise en oeuvre des actions prioritaires 2006-2010 Au profit de l'ex-ministrere de la promotion des droits humains. By: Cabinet A.C.I./D. sa
- Multi-year results-oriented evaluation of Sida's support via Swedish CSO to CSOs in developing countries, 2012-14
- Flow-River Rejuvenation in India

Diakonia

- CSR in Bangladesh: Practice and Perpetuity
- Evaluation of the project: Gender Equality for Women's Empowerment at Society Level (GEWESL)
- Evaluation of Gender Equality and Dignity Programme
- Evaluation of PNKS Somleng Program
- Evaluation on CISS project phase II (2010-12)
- Evaluation of the Holistic Development Program (HDP) Program (July 2010-June 2013)
- Evaluation of the Community Based Development Actions (CBDA) Program (April 2010 – Dec 2012)
- Mid-Term Review of project: Community Development Training & Facilitation Initiative
- Evaluation of project: Gender Justice in Myanmar society, 2012-2014, year 2

- Impact Evaluation of Diakonia Sri Lanka 2003-2013
- Mid-term evaluation of the Project aimed at Promoting fair trade and humanization of mining operations
- Mid-term evaluation project: Sexual rights and reproductive health in school
- Evaluation of the satisfaction of partners
- End of Term Evaluation of program: Democracy & Human Rights, Phase IV
- Mid-term Review of the Diakonia Strategic Peace Building Programme in Zimbabwe
- End of Project Evaluation Report for the Action: Non State Actors: Building Democratic Culture in Rural Communities in Zambia
- Evaluation of the Diakonia/NAD-supported Rehabilitation program in Palestine
- Final Evaluation of the project Adapting to climate change in Andean communities depending on tropical glaciers
- Evaluation of the organizational experience of human rights defenders in the defense of natural resources against the extractive industries
- Evaluation of project: Poverty Reduction and Sustainable Development for Gender Equality on 2 Towns of Western Honduras
- Evaluation of the project: Strengthening women's movement for the defense of human rights and advocacy in the process of full restoration of democracy and the rule of law in Honduras
- Evaluation of Community Responses for the Prevention, Mitigation and Attention to disasters-6 local plans
- External Evaluation of the project : Organizational and operational strengthening of human rights civil society networks for an institutionalization of human rights policies with governmental human rights networks

- Evaluation of the project: Strengthening the effective participation of women in public institutions and civil society: A strategy for inclusion and poverty reduction in Peru
- Evaluation of the Program Empowering actors to strengthen Guatemalan democracy 2012-2013
- Evaluation of the project: Gathering knowledge and powers for the exercise of human rights and a life free of violence for indigenous women in the 17 municipalities of Guatemala.
- Consultancy for the assessment of the Colombia program's achievements and prospects
- Evaluation of the project: Strengthening the guarantees to exercise the rights to freedom of thought, expression and peaceful association of civil society organizations, human rights defenders and the press.

Svenska Kyrkan

- Final de Evaluación: "Asistencia a la población afectada por el conflicto armado para el establecimiento o el mejoramiento de cultivos de pan coger, en el departamento de Chocó, Colombia"; "Asistencia para la seguridad alimentaria en comunidades afectadas por el conflicto armado en comunidades del Medio San Juan, Chocó"
- Evaluation of Assistance to Ivorian Refugees and Host Community Residents in Liberia
- Evaluación Externa del programa regional Centroamérica (2008-2013)
- Peace, Healing and reconciliation are a Journey- report from a peer review process.
- Management Report to Economic Justice Network of the Fellowship of Christian Councils of South Africa
- Report on the final evaluation of a clinic based reproductive health project 2011-2013
- Evaluation externe finale du project mobilisation des porteurs des devoirs et detenteurs de droits pour une action participative d'accès au droit à l'éducation et l'eau

- Terminal Evaluation of ‘Tisabalima Rural Community Development’ and ‘Habru Community Based Climate Change Adaptation”
- Terminal Evaluation of Kazanchis New Life Young Women Rehabilitation project (2008-2012).
- End of Project Evaluation – Batil Refugee Education and Child Protection project, implemented by Lutheran World Federation/ Department of World Service South Sudan Programme with funding from Church of Sweden and SIDA

Svenska Missionsrådet

- Impact evaluation of Chab Dai Coalition within anti-trafficking sector in Cambodia
- Rapport d’évaluation du Plan Stratégique du Programme de Développement Intégré des Hauts Bassins (PDIHB) de CREDO
- Projet d’appui a la promotion durable des droits de l’enfant au Nord Benin
- Learning Community Project - Project Evaluation 2013
- Voice of the children project - Phase Two Mid-Term Evaluation
- Evaluation Report for Interact’s Organizational Development Project January 2009 – February 2013 for Partners in the MENA Region
- Mid-term evaluation Asha Deep Foundation
- Mid-term evaluation New Life Centre
- Mid-term evaluation Reaching the Unreached
- Mid-term evaluation New Life Centre (NLC) Financial Management
- Mid term Evaluation report for IM-Zimbabwe’s Community programme
- Resultados de Evaluación Externa Final - Proyecto: Noviolencia y Objeción de Conciencia: Prevención del Reclutamiento y Trabajo desde la Noviolencia en Iglesias Cristianas Evangélicas de Colombia 2007-2013

- Evaluation of Training of Trainers program 2008-2012
- Strengthening track II middle out Peacebuilding initiatives in South-Central Somalia. Life & Peace Institute, Somalia programme. End of project review.
- Evaluation of LPI's Partnership Closure in Congo-Brazzaville
- Choice Dignity Integration for Devadasi and Socially Excluded Project(CDI) Belgaum, Karnataka - 2012 End Project Evaluation Report Project Period Jan 2008 - Dec 2012
- End Evaluation Comprehensive Rehabilitation Programme (CRP) Low Cost Housing, Socio Economic Rehabilitation & Re-uniting with Family - 2013 End Evaluation Report
- Internal monitoring and evaluation of activities of SMC (12:027) funded inclusive education project in Rukwa region, Tanzania in 2013

Världsnaturfonden

- Utvärdering av Världsnaturfonden WWF:s arbete med Sidas informationsanslag 2011– 2012. Sigrid Gunnarsson och Klas Palm, Stockholm 130409
- Mid-term review – Coastal East Africa Initiative – WWF. Final report. Joss Swennenhuis and Harry van der Linde (with inputs from Mxolisi Sibanda. 20 december 2013
- Technical audit of projects implemented by WWF Cameroon as part of the Coastal Forest Program ("SAWA" Program). Consultancy report to WWF Cameroon Country Program Office (WWF-CCPO). 15 June 2013. James Acworth, independent consultant

Naturskyddsföreningen

- Evaluation of Red Manglar International
- Climate Development Initiatives, Auditors Report and Financial Statements for the SSNC Funds for the 14 months period ended 31 December 2012
- System- and Compliance Audit of 3 partner organisations (Ecowaste, Ban Toxics, Masipag) in the Philippines

- System- and Compliance Audit of 4 partner organisations in Malaysia (CAP, SAM, TWN, PACOS) and 2 partner organisations in Indonesia (WAHLI, Sawit Watch)
- Legal Brief Arising from consulting Agreement. CDI case
- Project Evaluation Report of Pelum-Uganda
- Masifundise Development Trust, Evaluation Report 2012,
- Tackling Climate Change through Sustainable Consumption (2009-2011). End of Project Evaluation (EOP), Final Report, January 2013
- System-and Compliance Audit, FoEI, March 2013

RFSU

- "Evaluation of RFSU's First 3 Years as a Sida Framework Organisation, SDA (Swedish Development Advisors), Göteborg, 2013
- "End-line Study and Final Evaluation for Tanzanian Men as Equal Partners (TMEP) Project", Health & Development International Consultants, Dar es Salaam, 2013

Olof Palme Internationella Center

- External mid-term project evaluation Olof Palme Center core support to the Labour Research Service, South Africa
- Evaluation of the Olof Palme International Center's Turkey Program.

We Effect

- P3491 Strengthened capacity for political advocacy in CAFENICA and its associates 2009-2012 (CIVSAM/ EU funding)
- P4150 Democratisation of information to support human rights in Paraguay (DEMOINFO) 2010-2013
- P4291 Campesino production and democracy in the Cochabamba department (Phase II 2010-2012), (Sida Bolivia Funding)
- Inclusive Financial Services for the Underserved Programme
- HIV Lenses (DHL) and Gender Perspective in Partner Organisations (GEPO)

- Farmer Organisations Responding to Poverty and Injustice (FORPIP)
- Farmer Organisations in Poverty Alleviation Project (FOPA)
- Regional Policy Lobbying and Advocacy Project
- Enhancement of Dairy Productivity EDP II
- Maximising Cooperators' Benefits Project (MCB)
- Lake Nyasa Ecosystems and Livelihoods project
- Sustainable Agriculture Productivity & Market Access Project
- Enterprise Development Programme
- Mid-term review – Programme for Inclusive and Responsible Governance
- Appraisal on feasibility of merging programmes in Malawi Lake Basin
- Appraisal of three 5-year programme proposals
- Evaluation ZINAHCO Project 2010-2012
- Promoting Sustainable Rural Economy and Democracy in Palestine
- Strengthening the Institutional and Business Capacities of Cooperatives in Palestine 2010-2012
- Mlup project in Cambodia for the period 2010-2012
- Strengthening and Consolidation of Fisheries Cooperatives in Hambantota District
- “Community Based Development of Civil Society Organisations in Eastern Sri Lanka” 2010 – 2012
- Promoting Gender Equality among Cooperatives in the Philippines
- Enabling Access to Safe Water and Decent Housing by the Urban Poor
- Development of Housing Cooperatives in the Philippines
- ACCESS to the Poor

Forum Syd

- Analys av centrala utvecklings-frågor och organisationsstärkande insatser i ansökningarna för ramperioden 2010-2012 PwC

- Impact evaluation of Forum Syd Project Support Africa Office, Nairobi, Kenya, Bo Tegnäs, Margaret M. Karuri
- Analys av måluppfyllelse av de fyra målområdena inom vidareförmedlings-uppdraget 2010-2012, PwC
- Analys och sammanställning av slutrapporter från programavtals-organisationer (PCO) 2010-2012, PwC
- Analys av Forum Syds centrala utvecklingsfrågor och organisationsstärkande insatser i PCO-ansökningarna för ansökningsperioderna 2010-12 och 2013, Johan Juffermans
- Mål och resultat i informationsarbetet - Utvärdering av Forum Syds informationsanslag, Per-Ulf Nilsson, Jocke Nyberg, Klas Palm
- Metastudie av Forum Syds kapacitetsstöd, Klas Palm
- Kenya: Mid term review of Jua Jimbo, Roselyn Mungai
- Final Evaluation Report of Forum Syd/Eurobelarus Programme, Klas Palm

PLAN Sverige

- Family Protection Network, Gary Gamer, Robin Mauney and Rachana Srun, Independent Consultants
- Promotion of Child Participation, Leng Kuoy, Independent Consultant
- “Healthy Sexuality – The Story of Love” Sexual and Reproductive Health among Young Migrants In Mae Sot, Pobpra, and Maeramad Districts, Tak Province, Thailand, PATH 2 Health, Foundation
- End of Project Evaluation of Strengthening Children’s Voices in Promoting Safe School: A Regional Project in Southeast Asia (2011-2013), Shameem Siddiqi & Khurshid Alam, Independent Consultants
- Child Protection Program Tasneem Nahar, Independent Consultant
- Child protection program, 2011-2013-Innocent, MUSORE
- ASRHR program 2012-2013, Denis Muhangi, lead consultan

- GBV program 2012-2013, Mr. Gilbert Matabi, Ms. Grace Babihuga, Mr. George Muddu
- Emergency Relief Project, Distribution of Cooking Kits – Badin, Mirza Saeed Asghar, Shadman Aziz Qadir
- Evaluation Report, Flood response (WASH), Project in District Sanghar, Mirza Saeed Asghar, Shadman Aziz, Yusra Qadir
- Evaluation of the Reproductive Health Initiatives with Adolescents Project RHIA, Dr. Faran Emmanuel (Lead consultant), Center for Global Public Health (CGPH), University of Manitoba, Canada
- Evaluation of the Count Every Child Project - Gilgit-Baltistan Gilgit, Hunza Nagar, Ghizer and Skardu Districts, Semiotics Consultants (Pvt.) Limited
- End of Project Evaluation of ‘Child Centered Disasters Risk Management’ Project, Layyah, Punjab and Ghotki, Sindh, Luqman Ahmed, Saleem Malik, Ideas for Life Trust
- End of Project Evaluation Report of “Police Training & Capacity Building and Human Rights” Project Imtinan Ahmad, Development Solutions International
- Evaluation Report of Shaanxi Province Child Protection Systems Development Project, Nankai University
- Plan China “Learn Without Fear” Program Final Evaluation Report, Northwest Socioeconomic Development Research Center (NSDRC), Northwest University
- Progress evaluation of project titled “Adolescent Sexual Reproductive Health Rights in Disaster Prone Areas of Bangladesh” Haribondhu Sarma Md. Kazi Robiul Alom
- Evaluation of the effectiveness of the National Children’s Task Force (NTCF) under “Our Report Towards Our Bangladesh” project. Muhammad A. Kashem, A.J.M. Ifjalul Haque Chowdhury, Hafizur Rahman, ACS International Limited
- Evaluation of Plan ARO Programme On Supporting Civil Society for Consistent and Sustainable Reduction of Poverty Through Realization of Children’s Rights in Asia, Delia Paul

Rädda Barnen

- Improving the Lives of Children in Cotton Growing Districts of Pakistan
- Child Rights Governance (CRG) – Bangladesh Review Report 2013
- Strategic Review of the REACH (Reducing Exploitation and Abuse of Children in Bangladesh) Programme of Save the Children International in Bangladesh
- Report on the Mid Term Evaluation of the Education Program at SCI Cambodia
- Evaluation Report - Integrated Project on Child Labour in Maharashtra and Gujarat
- Evaluation of the National Coalition of Associations and Organizations in Favor of Children (CONAFE) in Senegal

Kvinna till Kvinna

- Independent Evaluation Report, Integrated Security for WHRDs in Israel and Palestine, Alessandra Pigni and Mireia Cano (2013)
- Review of Kvinna till Kvinna's Women's Empowerment Program in Liberia, Hannes Berts and Annie Jones Demen (2013)

Svenska Afghanistankommittén

- ICT4D Feasibility Study
- Swedish Committee for Afghanistan's Support to Civil Society Funded by Forum Syd 2010-2012 - Part 1, 2, 3
- RAD - Rehabilitation for Afghans with Disability Loan Survey
- Economic Inclusion of Young Adult Men and Women with Disabilities in Vocational Training Services and Employment Opportunities
- Cost Efficiency Analysis of Swedish Committee for Afghanistan Engineering Unit Projects
- Utvärdering av Svenska Afghanistankommitténs Kommunikationsarbete 2011-2012

SCB

- Mid-Term Review of the third phase of Sida support to institutional capacity building of the national institute of statistics in Cambodia, By Johan Holmberg, NCG Sweden AB, and Gunvor Iversen Moyo, Statistics Norway

Kemikalieinspektionen

- KemI- Utvärdering av ITP258 i syfte att föreslå förbättringar av ITP299. Ternstom Consulting AB

Lantmäteriverket

- Support to the SCLC in the field of establishment of the modern registration system of the state land cadastre information through improvement of rules of land evaluation and economic assessment of land in accordance to the EU evaluation standards, Monitoring Report, Nodar Jibladze
- Improvement of Land Administration Procedures, Capacity and Systems in Botswana (LAPCAS), Fourth Quality Assurance of LAPCAS project, Tommy Österberg, Lantmäteriet, Molefe Phirinyane, MLH
- Improvement of Land Administration Procedures, Capacity and Systems in Botswana (LAPCAS), LAPCAS final report, LAPCAS management
- Project for Improving Land Administration in Kenya (PILAK), Evaluation of the Institutional Cooperation Between Ministry of Lands, Kenya and Lantmäteriet, Sweden on the Project for Improving Land Administration in Kenya 2009-2012, Bernt H. Andersson, Tamara Hallaq, Sanne Chipeta with Ian Christoplos and Jessica Rothman
- Project for Improving Land Administration in Kenya (PILAK), Final report, Åke Uthas, Lantmäteriet, Lynne Nyongesa, MoL
- Improvement of Land Administration Procedures and Capacity in Namibia (LAPCA), First Quality Assurance of LAPCA project, Stefan Svenson, Lantmäteriet, Esmeralda Hangué, MLR
- Support for Development of Partner Driven Cooperation in Vietnam, Final report PDC 2010 – 2013, Project Management Team

- Support for Development of Partner Driven Cooperation in Vietnam, Quality Assurance, Tommy Österberg, Lantmäteriet

SMHI

- Resultatseminarier i Rabat, Alexandria och Amman; ITP 261 MENA Climate Change - Mitigation and Adaptation, Sonja Larsson-McCann, Daniel Nordborg, Jonas Wallin

Arbetsförmedlingen

- 2 Utvärderingar från International Training Programme som deltagarna gjort. ITP Global är ett program för beslutsfattare inom arbetsmarknadsområdet från Sydafrika, Mocambique, Kenya, Tanzania, Vietnam och Kambodja med syfte att bidra till att utveckla den i kapaciteten hos arbetsmarknadsinstitutionerna i de deltagande länderna. Namn saknas.
- **Polisen**
- Democratic policing in Liberia, Forensics, 2013, Dariusz Dziwanaski. Evaluation prepared for the Liberian national police and The Swedish national police board

Utrikesdepartementet

- Analys av regeringens klimatsatsning 2009-2012, Linda Nilsson
- Comments on Options for IDA's Long Term Financial Sustainability samt Proposal for World Bank Group support of Women's Economic Empowerment (WEE) as a special theme in IDA 17
- Utvärdering ISDP, Krister Bringéus
- Utvärdering av strålsäkerhetsmyndighetens arbete i Östeuropa och Ryssland
- Utvärdering av Strålsäkerhetsmyndighetens verksamhet i Ryssland, Ukraina, Georgien och Moldavien, Rolf Eidem

Statskontoret

- Nordiska Afrikainstitutets organisation och funktion, Statskontoret 2013:3, 2013.
- Bistånd genom svenska organisationer. En översyn av ramavtalssystemet, statskontoret, 2013:2.

Swedfund

- Addax, Sierra Leone (4 st monitoreringsrapporter (interna) samt en publik årsrapport):
- Addax Bioenergy SL (ABSL)
- 2013 Annual Independent Public
- Environmental & Social Monitoring Report
- Report of Lenders' Independent Environmental & Social Monitor, Nippon Koei UK
- Azura, Nigeria: Extern dd-rapport av Royal Haskoning dhv Nederland B.V. Industry, Energy and mining Dec 2013
- Medica, Indien: Extern dd-rapport av ERM Oct 2013
- Eskaro, Ukraine: monitorering utförd av Sweco social and environmental audits of selected Swedfund portfolio companies, Nov 2013
- Fors MW, Estonia: monitorering utförd av Sweco social and environmental audits of selected Swedfund portfolio companies Fors MW – Estonia, Nov 2013

Folke Bernadotteakademien

- Final Project Evaluation Report, Europe's New Training Initiative for Civilian Crisis Management- ENTRi, Financed by European Commission, Instrument for Stability- Service for Foreign Policy Instruments FPI.2 Project Number: IFS-RRM, 2010/258-277, Submitted by Elke Rusteberg, 21 March 2013
- National Cohesion and Reconciliation in Kenya Project, End of project Evaluation Report, Project funded by SIDA-(July 2012-December 2013), Submitted by Diversity Concern, Mutuku Nguli, Kenya
- Erfarenhetsseminarium GSFP och EU insatser, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Publ.nr MSB724-juni 2014, ISBN 978-91-7383-467-4
- Gender, Peace and Security in the European's CSDP missions, Field Assessments of EUMM Georgia and EUPOL COPPS Palestinian Territories with observations from EULEX Kosovo, Folke Bernadotteakademien, 2013, Dnr 011-13-00001

Svenska institutet

- Monitoring of the Swedish Insititute Management Program, juni 2013. Ramböll Management ab
- Effektutvärdering av Pilotprogrammet Swedish Institute Urban Development program, 17 december 2013. Ramböll Management ab

Nordiska afrikainstitutet

- Academics on the Move: Mobility and Institutional Change in the Swedish Development Support to Research Capacity Building in Mozambique

Bilaga 3- förfrågan genomförda utvärderingar

Hej,

Vi på EBA (Expertgruppen för biståndsanalys) kansli tar just nu fram en underlagsrapport med fokus på hur det svenska biståndet utvärderas (av Sida men också av andra svenska organisationer som Riksrevisionen, ramorganisationer, i Sverige och andra länder etc.).

I sammanställningen skulle vi också gärna vilja ha med er organisation. Vår fråga till er är *vilka utvärderingar ni antingen gjort (själva alternativt beställt från konsulter el motsvarande) under 2013?* Vi behöver få svaret i form av namn på rapporter samt författare. Viktigt att förtydliga är att dock att frågeställningen endast gäller 2013 (publikationsår) samt utvärderingar (enklare underlags-PM, redovisning och liknande räknas alltså inte). Se utförligare specifikation nedan).

Hör av dig om du undrar något om vår fråga.

Hälsningar,

Markus Burman och Mats Hårsmar,

Expertgruppen för biståndsanalys

Specifikation av förfrågan:

- Samtliga utvärderingar¹⁾ ni gjort själva, beställt från konsulter el liknande år 2013
- Namn på rapport samt författare
- Rapporterna ska ha färdigställts slutligt 2013
- Frågeställningen gäller utvärderingar (enklare underlags-PM, kapacitetsstudier, sammanställningar av utvärderingar och liknande räknas inte)
- Endast utvärderingar av insatser som helt eller delvis finansieras av det svenska biståndet
- Markera alltid utvärderingar som helt eller delvis genomförts av personal inom er egen organisation alt medlemsorganisationer
- Utvärderingar genomförda i eventuella medlemsorganisationer ska räknas in (avser ramorganisationer)

1) Den vanligaste definitionen av utvärdering säger att utvärdering är en *“systematic inquiry in to the worth and merit of an object”*. (The Program Evaluation Standards, Sage Publications, 1994)